

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

18^e JAARGANG

WOENSDAG 3 MEI 1933

No. 905

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; C. H. van der Leeuw, Penningmeester; Mr. W. M. van Lanschot; Mr. L. J. A. Trip; E. D. van Walree. Directeuren: Prof. Mr. F. de Vries; Prof. Dr. N. J. Polak; Prof. Mr. Dr. G. M. Verrÿn Stuart, Directeur-Secretaris.

3 MEI 1933.

De eerste dagen van deze week bleven geldgevers zich nog terughouden. Langzaam aan kwam er echter wat aanbod van geld. Het was wel voornamelijk langerlopend schatkisbepaard, dat gezocht werd en waarvan de prijs zich om de 1 pCt. bewoog. Bankaccepten noteerden $\frac{7}{8}$ pCt.; gisteren was de notering vrijwel een nominale. Door de maandswisseling liep de prijs voor callgeld tot 1 à $\frac{1}{4}$ pCt. op. De nietszeggende prolongatie-notering bleef 1 pCt.

* *

Blijkens den weekstaat van De Nederlandsche Bank nam de post binnenlandsche wissels met f 3,4 miljoen toe; de beleeningen vermeerderten met f 30,8 miljoen. In de posten papier op het buitenland en diverse rekeningen onder de activa kwamen geen wijzigingen van beteekenis.

De goudvoorraad blijkt met f 24,1 miljoen te zijn gedaald en de voorraad zilver met f 146.000.

Onder de passiva der Bank vertoont de biljettencirculatie een uitbreiding van f 51,3 miljoen. De saldi in rekeningencourant verminderden daarentegen met f 41,3 miljoen, nl. het verschil tusschen een stijging van het tegoed van 's Rijks schatkist met f 12,— miljoen en een daling van de saldi van anderen groot f 53,4 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo liep met f 28,3 miljoen terug; het dekingspercentage bedraagt nagenoeg 80 pCt. tegen 83 pCt. de vorige week.

* *

Toen de Dollar zich de eerste dagen van deze week op 2.25 bleef handhaven viel er een zekere verademing op de wisselmarkt waar te nemen. Men voelde zich als het ware een weinig opgelicht en had alle hoop, dat men kans zou zien den Dollar op ongeveer dit peil te handhaven. De angst voor de andere valuta's was nu ook tijdelijk verdwenen. De aanneming van het bekende Amerikaansche inflatie-ontwerp heeft echter aan deze betrekkelijke rust weder een einde gemaakt. Opnieuw heeft men Dollars op de markt geworpen, wat tengevolge had, dat de koers tot 2.09 $\frac{1}{2}$ inzakte, waarop tenslotte een kleine verbetering tot 2.11 is gevolgd. Met deze hernieuwde inzinking van den Dollarkoers is tegelijkertijd de vrees voor den Gulden, Franc en andere valuta's weder opgedoken.

Ook het Pond heeft zich niet kunnen handhaven. Was de opening — 8.67 — op den eersten dag van deze berichtswEEK al reeds een stuk onder het vorige slot — 8.75 — het voortdurend aanbod drukte het Pond steeds verder omlaag, zoodat gisteren zelfs onder de 8.20 werd afgedaan. Het slot kwam op 8.24. Als deze baisse van den Ponden-koers gedeeltelijk ook het gevolg mocht zijn van de Fransch-Engelsche deviezen-overeenkomst, waarbij men o.a. voor een te groote stijging van het Pond zou waken, dan kan men, voor wat dit gedeelte der overeenkomst betreft, voorlooppig wel tevreden zijn. Of men in Amerika over deze Pondendaling wel zoo te spreken zal zijn, valt voorspands nog wel te betwijfelen. De Dollar noteerde in Londen 3.87—3.73—3.89.

Fransche Francs bleven zich op het hogere peil handhaven; zij schommelden tusschen de 9.78 $\frac{1}{2}$ en 9.80; slot 9.79. De Nederlandsche Bank heeft geregeld goud voor export naar Frankrijk afgegeven, wat een grootere rijzing van den koers heeft belet. Belga's bleven gezocht 34.73—

34.77 $\frac{1}{2}$. In Marken ging niet veel om; zij waren tenslotte eerder gezocht: 57.20—56.85—57.75—57.60. Zwitsersche Francs handhaafden zich op ongeveer 48.05. Lires bleven aanvankelijk vast (13.—), doch liepen op het laatst tot 12.90 terug. Pesetas waren vooral gisteren zeer gezocht; de koers veranderde echter niet veel en bewoog zich de geheele week rond de 21.30. De Scandinavische koersen gingen met het Pond omlaag: Kopenhagen 39.——36.80, Stockholm 44.90—42.90, Oslo 44.50—42.25. Finsche Marken deden ongeveer 3.65. T.T. Batavia was gedurende enkele dagen op 99 $\frac{1}{2}$ te krijgen; gisteren moest echter weder 99 $\frac{1}{2}$ betaald worden. Canadeesche Dollars waren, in verband met het aanhouden van de bekende geruchten over het eventueel loslaten van het goud, aangeboden. Van 2.— liepen ze op 1.85 terug.

Op de termijnmarkt waren Ponden op latere levering gezocht. Vooral voor Engelsche rekening werden hier groote posten gekocht. Tenslotte deden ze op één maand 2 $\frac{1}{4}$ c., op drie maanden 5 c. agio. Van de bekende transactie in termijn Ponden van de Gemeente Amsterdam is op de termijnmarkt niet veel te bemerken geweest. Waarschijnlijk zal deze zaak wel op een rente-basis zijn afgesloten. Het disagio van den Dollar is weder wat kleiner geworden; gisteren noteerde men 75 en 185 punten onder contant. Fransche Francs waren $\frac{1}{4}$ c. en 1 $\frac{1}{2}$ c. boven kassa.

Toen de angst-stemming ging domineeren, stegen de omzetten op de goudmarkt. Er ging veel om; groote vraag was er voor Zwitsersche rekening. Voor baren werd tenslotte f 1.667 geboden. Eagles 2.56 $\frac{1}{2}$, Sovereigns 12.47. Ook in zilver werden enkele transacties afgesloten.

LONDEN, 1 MEI 1933.

De geldmarkt blijft ruim van middelen voorzien; de koers voor het namiddaggeld van andere banken dan de Clearing Banken, is $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ pCt. Begin Mei komen er verdere bedragen van coupon- en dividendgelden op de markt. Daar de uitgifte van nieuwe leeningen vrijwel onmogelijk is, daar het Gouvernement de beurs voor hare eigen obligaties vast gestemd wil houden, blijft het steeds moeilijk voor de beleggers om voor hunne vrijkomende gelden emplooi te vinden. De leeningen, die aan de markt komen, zijn bijna uitsluitend voor conversie van hooger rentegevende obligaties bedoeld en geven dus geen ruimte voor nieuw geld.

Disconto was flauw gestemd verleden week. Het gerucht wil, dat naar aanleiding van de Dollardebacle eenige tientallen miljoenen naar Londen zijn gevloeid, waarvoor de banken geen rente willen betalen, maar waartegen zij tot eiken prijs korte wissels willen nemen. Dit verklaart wel eenigszins de uiterst lage koersen ($\frac{1}{4}$ pCt. : $\frac{5}{16}$ pCt.) waarvoor Mei- en Juni-wissels verhandeld werden in de laatste twee weken.

Schatkistpromessen werden dan ook Vrijdag weder lager plm. $\frac{7}{16}$ pCt. toegewezen. Prima bankaccepten noteeren $\frac{9}{16}$ — $\frac{5}{8}$ pCt. bij zeer geringen omzet.

Op de deviezenmarkt was het aanmerkelijk kalmer; koersen onregelmatig. Door het aan de Fransche schatkist verleende credit van f 30 miljoen scheen Sterling flink aangeboden te worden.

Sterling was dus belangrijk goedkoper tegenover Francs en Guldens. Dollars waren tenslotte weder zwak. De berichten uit New-York zijn erg verward en weinig vertrouwen wekkend.

Heden werden de verkoopen van Ponden en Dollars tot snel dalende prijzen voortgezet. Guldens sluiten op 8.20, Dollars op 3.88—89 na 3.95—96.

HET VRAAGSTUK DER KATOENINDUSTRIE IN NEDERLANDSCH-INDIË.

I.

(RISICO'S, PRIMAIRE EN SECUNDAIRE MAAT-REGELLEN TER VOORLOOPIGE BESCHERMING. HET ELEMENT DER COMMERCIEELE EN BEDRIJFSECONOMISCHE CONSOLIDATIE.)

Inleiding.

Een typisch depressieverschijnsel is het toenemen van het aantal geneesheeren op economisch gebied en zoo een bedrijfstak ziek of althans lichtelijk ongesteld is, verdringt zich om diens sponde reeds spoedig een heele schare. Sommigen hiervan zijn werkelijk gequalificeerd, de meesten maar zeer matig, terwijl enkelen uitsluitend beschikken over die blijde vrijmoedigheid, welke blijkbaar noodig is om voor een hopeeloos dilettantisme nog aanspraak te maken op papier en drukinkt.

Ook het vraagstuk der Nederlandsche katoenindustrie, waarvan als belangrijke onderdeelen te noemen de structuurveranderingen, de verminderde export naar Nederlandsch-Indië en het daarmee in nauw verband staande probleem van de vestiging eener katoenijverheid op Java, verheugt zich in hun belangstelling. Wij zullen hier op de diagnoses en de therapieën van dezen drom geneesheeren maar niet ingaan. De diagnose is trouwens reeds ettelijke jaren bekend en men kan wel nevenverschijnselen als de kwaal gaan aanzien, ja zelfs door vermeende nevenverschijnselen de eigenlijke kwaal als secundair gaan beschouwen zooals o.a. de heer Van der Straeten in de Haagsche Post¹⁾ deed, doch na eenigen tijd komt ieder die een kostprijs-berekening kan maken wel tot dezelfde conclusie, n.l. dat het verliezen van den wedstrijd voor het overgrote deel een kwestie is van arbeidskosten. Wij willen ook niet de vele therapieën aan een nadere beschouwing onderwerpen, doch ons in dit verband bepalen tot het ontzenuwen van eenige verwijten, die men vooral inzake het vraagstuk der vestiging in Nederlandsch-Indië vaak tot de Nederlandsche industrie hoort richten. Speciaal denken wij hier aan de verwijten, dat men in Twente en Brabant stil zit en dat de Nederlandsche industrieel niet de risico's op zich zou durven nemen, die nu een keer aan pionierschap inhaerent zijn.

Het is natuurlijk heel gemakkelijk en het kost bovendien niets om dit verwijt te maken. Of het gerechtvaardigd is, kan vanzelfsprekend alleen beoordeeld worden, indien men van de risico's, welke eventueel ondernemers onder de tegenwoordige omstandigheden in Indië zouden loopen, een ietwat diepergaande analyse maakt. Zooals wij zullen zien, spelen bij die risico's de economisch-strategische een groote rol. Na deze analyse zullen wij (en dit is het hoofddoel van deze artikelen) een poging doen om aan te geven, hoe deze risico's grootendeels te ondervangen zijn.

Noodzakelijkheid van vestigingsonderzoek. Grootte afmetingen van het vraagstuk.

Het spreekt vanzelf, dat bij deze risico's ook de afmetingen en de gecompliceerdheid van het geheele vraagstuk der vestiging ter sprake komen. Even willen wij hierop vooruitloopen om toch vooral te doen uitkomen de noodzakelijkheid van een zeer grondig vestigingsonderzoek, waar de kosten van dit onderzoek n.l. ook een element vormen bij het beoordeelen van bovengenoemde risico's. Wij meenden, dat de uiteenzettingen hieromtrent in onze rede over de vestiging eener katoenindustrie in Nederlandsch-Indië²⁾, (hoewel deze door de veelomvattendheid van het onderwerp en den beperkten tijdsduur uiteraard kort moesten zijn) reeds voldoende zouden wezen om ieder deze noodzakelijkheid te doen inzien. Men zou

¹⁾ Haagsche Post d.d. 25 Febr. en 4 Maart 1933.

²⁾ „De vestiging eener katoenindustrie in Nederlandsch-Indië.” (Rotterdam 1931).

INHOUD.

Blz.

HET VRAAGSTUK DER KATOENINDUSTRIE IN NEDERLANDSCH-INDIË I door Prof. Dr. J. Wisselink	350
Gebruiksmodellen en modellen van nijverheid door Prof. Dr. J. van Loon.....	354
De Nederlandsche koopvaardijvloot 1923—1933 door Ir. J. W. Bonebakker.....	355
De positie van den Nederlandschen Gulden door Mr. J. W. Beyen met Naschrift door Mr. D. J. Hulshoff Pol	357
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De Engelsche begrooting door Prof. Dr. P. Geyl....	359
Schatting van de met bieten bebouwde oppervlakte van Europa in 1933/34 door Dr. Gustav Mikusch	360
AANTEEKENINGEN:	
De haven van Rotterdam in 1932	361
De Amsterdamsche beurs in de eerste vier maanden van 1933	362
MAANDCIJFERS:	
Indexcijfers van Nederlandsche aandelen.....	362
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	363—368
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel	

echter uit persuitingen van den laatsten tijd kunnen opmaken, dat enkelen meenen, dat zulk een onderzoek niet noodig is, waarbij wij o.a. denken aan de woorden „een commissie geenszins noodig”, die het Handelsblad (5 April 1933, Avondblad) den heer Gerzon laat zeggen, als hij over de mogelijkheden van een textielindustrie in Indië spreekt. De heer Gerzon zal zelf (wij weten hoe het vaak met een interview gaat) wel niet bedoeld hebben het zonder een onderzoek te willen doen, doch buitenstaanders hebben, naar ons bekend is, wel degelijk uit deze uitlating geconcludeerd, dat hij dit overbodig acht. Wij hebben reeds in 1931 elke vestiging, waaraan niet een zeer grondig vestigingsonderzoek was voorafgegaan, niet minder dan een onverantwoordelijk avontuur genoemd, een meening, waarin wij sindsdien nog gesterkt zijn. O.i. kan daarom een conclusie als uit bovengenoemd interview te trekken valt, niet genoeg worden bestreden.

Indien men, in verband met het bovenstaande, zich rekenschap wil geven van de afmetingen van het geheele probleem der vestiging in Nederlandsch-Indië, dan moet ten eerste in aanmerking worden genomen, dat het grootste deel der voor de consumptie op Java in aanmerking komende textielgoederen alleen dan goedkoop genoeg voor de groote massa der bevolking te produceeren is, indien vervaardigd als massaal serieproduct. Met de tegenwoordige hooge meest-economische bedrijfsgrootte voor seriebedrijven, worden de afmetingen dezer fabrieken echter eveneens zeer groot en eischen zij een relatief groote kapitaal-investeering. Tevens valt in aanmerking te nemen, dat, zoo de kostprijs van de op Java gedachte katoenfabrieken inderdaad zoo laag is als voorloopige en uiteraard globale berekeningen doen vermoeden, de mogelijkheden tot uitbreiding en tot een veelzijdige uitgroeiing der te vestigen nijverheid zeer groot zijn.

Om eerst de gedachten te bepalen tot den bedrijfstak der weverij (waarmede moet worden begonnen, hier zou een stijging tot minstens 10.000 weefgetouwen (bij een arbeidsduur van 17 uur per etmaal, 2 ploegen) zeer wel mogelijk zijn. Deze raming is bepaald matig. Bij uitbreiding der industrie ook met de spinnerij-branche (en o.i. is dit op den duur, om verschillende redenen noodig) zou een dergelijke weefcapaciteit tenminste vragen om eenige groote spinnerijen van een gezamenlijke capaciteit van ongeveer 300.000 spindels. Daarnaast zouden noodig worden een paar finishing-bedrijven van flinke afmetingen. Het uiteindelijk te investeren bedrag zou waarschijnlijk (zelfs bij een beduidend lager prijspeil dan het tegenwoordige) 25 miljoen Gulden overschrijden, terwijl het aantal arbeidskrachten (2 ploegen) vermoedelijk minstens 12.000 zou bedragen. Uit een oogpunt van algeheele industriële efficiency (rekening

houdend met sociaal-economische, economische en technische factoren) is het verder gewenscht, dat men al deze bedrijven concentreert, zoo al niet in één plaats, dan toch in plaatsen dicht in elkanders nabijheid (factor der secundaire agglomeratie).

Waar men dus wel degelijk met een dergelijke uitgroeiing der geprojecteerde nieuwe nijverheid moet rekening houden (een meening, die de heer Joan Gelderman met ons deelt), springt de noodzakelijkheid van een uiterst grondig vestigingsonderzoek wel zeer duidelijk in het oog. Men moet vóór alles zorgen, dat men een vestigingsplaats (óók van een proefbedrijf) zoodanig kiest, dat men in de toekomst in geen enkele richting vastloopt. De fouten in deze bij andere industrieën (o.a. in de U.S.A.) begaan, zijn een waarschuwend voorbeeld. Een fout bij de keuze der vestigingsplaats wreekt zich minstens in twee richtingen. Moet men namelijk naderhand de industrie overbrengen naar een ander rayon, waar wél volledige uitgroeiing mogelijk is, dan gaat dit niet alleen gepaard met een aanzienlijk kapitaalverlies, doch ook de belangen der inlandsche bevolking worden ernstig geschaad: men heeft namelijk door een aanvankelijke industrialisatie en daarna weer onttrekken der nijverheid vermoedelijk een geheele streek economisch en misschien (in ruimeren zin) ook sociaal ontwricht.

Wij vermoeden, dat na deze uiteenzettingen wel niemand meer een pleidooi zal houden voor het achterwege laten van een vestigingsonderzoek. De kosten hiervan moeten dus wel degelijk mede in aanmerking worden genomen bij het beoordeelen der risico's nu aan vestiging in Nederlandsch-Indië verbonden en hiermede komen wij van dezen (ter noodzakelijke bestrijding eener onverantwoordelijke dwaling) ingeslagen zijweg tot ons eigenlijke onderwerp terug. Wij willen hierbij dadelijk beginnen met een scherp onderscheid te maken tusschen (zuiver-) economische risico's en (wat wij zouden willen noemen) economisch-strategische risico's, en ons eerst bepalen tot die der eerste rubriek.

De (zuiver-) economische risico's.

Kosten vestigingsonderzoek en twee bedrijfsproeven.

De kosten van een grondig onderzoek moeten, de voorbereidende wetenschappelijke werkzaamheden mede in aanmerking nemende, op minstens f 45.000 worden geraamd. Daarbij worden nog buiten beschouwing gelaten, de kosten van de werkzaamheden eventueel door gouvernementslichamen, banken, handelsondernemingen, enz. verricht, teneinde een onderzoekcommissie mede aan de noodige gegevens te helpen, terwijl de leden dier commissie hun tijd vrijwel belangeloos geven.

Zelfs een zeer grondig vestigingsonderzoek (waarvan als belangrijk onderdeel te noemen, een vergelijkende kostprijsberekening ten opzichte van de actuele en potentiële concurrenten) kan echter niet veel meer dan een aanwijzing geven voor de beantwoording van de vraag, of vestiging op Java op een economische basis mogelijk is. Deze vraag is pas met eenige zekerheid te beantwoorden na een vrij langdurige bedrijfsproef, die in het bijzonder gegevens moet verschaffen omtrent de efficiency (in den ruimsten zin des woords) van den inheemschen arbeid.

De kosten van een bedrijfsproef, zooals in de voorlaatste alinea aangegeven, zullen, zelfs indien deze op de meest bescheiden schaal wordt uitgevoerd, toch nog minstens f 400.000 à f 500.000 beloopten. Dit bedrag klinkt vrij hoog, doch het wordt ongetwijfeld dadelijk zeer aannemelijk, indien men overweegt, dat voor een Indische textielnijverheid, die voor een zeer belangrijk deel in de weefselconsumptie der inheemsche bevolking moet voorzien en die tevens een groot aantal ongeschoolde arbeidskrachten moet absorberen, als bedrijfstype praktisch alleen dat der z.g. massale serieproductie in aanmerking komt. Het is dus absoluut noodzakelijk, dat een proefbedrijf, hoe klein ook; de werkelijke omstandigheden, waaronder in een

massaal seriebedrijf wordt gewerkt, vrij dicht benadert. Anders heeft de proef geen waarde.

Waar het geenszins zeker is, dat de arbeidsefficiency, wederom in den ruimsten zin des woords genomen, aan de gestelde verwachtingen voldoet (wij wijzen o.a. op de psychische stamina) en bij een mislukking het bedrijf vrijwel geheel moet worden afgeschreven, ligt hierin voor de eventueele ondernemers reeds op zichzelf een groot risico.

Na deze eerste bedrijfsproef is men zoover, dat men vrijwel weet of een grootindustrie op Java kans van slagen heeft, doch ook niet verder. Volkomen zekerheid heeft men ook dan n.l. niet, omdat deze bedrijfsproef de werkelijke omstandigheden slechts heeft benaderd; wij denken hierbij aan de agglomeratiefactoren in den ruimsten zin des woords, en inzonderheid aan den invloed van primaire en secundaire agglomeratie op de arbeidsefficiency en dientengevolge op de arbeidskosten. Het zou o.i. ook daarna, zelfs al kon worden berekend, dat voor een Indische industrie waarschijnlijk een ruim arbeidsveld open lag, tóch aanbeveling verdienen om eerst slechts één volledig geïntegreerd en gesynchroniseerd seriebedrijf op te zetten, en dit slechts zoodanige afmeting te geven, dat het de meest economische bedrijfsgrootte uit een oogpunt van rentabiliteit voldoende benadert. Slaagt ook deze secundaire proef, dan pas kan men met volledige zekerheid zeggen, dat Java geschikt is. Voor een dergelijk bedrijf (secundaire proef) moet men zeker rekenen op een kapitaalinvesteering van 7 à 8 miljoen Gulden.

Het kapitaalrisico, wat bij de vestiging eener katoennijverheid (als toekomstige grootindustrie) door de ondernemers op grond der zgn. interne factoren van het betreffende vraagstuk wordt geloopen, is dus reeds uit dezen hoofde (waarbij vnl. gedacht moet worden aan den factor arbeid in Nederlandsch-Indië) zeer aanzienlijk.

- Verdere (zuiver-) economische risico's.

Het wordt bovendien vergroot door de volgende mogelijkheid: naast een probleem van technische- en technisch-economische limieten, is het vraagstuk der vestiging in Ned.-Indië er een van vergelijkende kostprijzen, waarbij voorloopig naast den kostprijs der te creëren industrie op Java, de kostprijs van de Japansche weefsels op den voorgrond treedt. Zooals vroegere onderzoeken wel hebben aangetoond¹⁾, is dit kostprijsvraagstuk er echter wederom hoofdzakelijk een van toekomstige arbeidskosten, en bij die arbeidskosten is zoowel in Japan als op Java de over eenige jaren (zegge omstreeks 1938) te bereiken arbeidsefficiency de minst zekere factor. Die van Japan nu is aan de hand van de tegenwoordig bekende arbeidsprestaties, het tempo der efficiency-stijging aldaar, en van de vermoedelijke ontwikkeling van de industrie-structuur, vrij goed te ramen. Zij is althans met veel meer kans op juistheid te ramen, dan diezelfde arbeidsefficiency over eenige jaren in een Nederlandsch-Indische nijverheid. Men zal natuurlijk slechts tot vestiging besluiten, indien de genoemde kostprijsverhouding tusschen Java en Japan bij een redelijke veiligheidsmarge voor het tegenvallen van sommige factoren, een gunstige kans op voldoende rentabiliteit der nieuwe industrie laat.

De risico's verbonden aan het tegenvallen der arbeidsefficiency (in den ruimsten zin des woords) op Java, werd reeds genoemd. Doch ook in den factor der arbeidskosten in Japan (met als belangrijken subfactor de arbeidsefficiency) zitten ettelijke niet vast te leggen elementen. Het is zeer wel mogelijk, dat (met name door een snellere stijging der arbeidsefficiency aldaar) de arbeidskosten der Japansche indus-

¹⁾ J. Wisselink: „De vestigingsfactoren der katoenindustrie in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.” (Rotterdam 1928).

J. Wisselink: „The concentration in the English Cotton Industry.” (Rotterdam 1929 en 1930).

trie over eenige jaren op een lager peil komen dan zelfs de veiligheidsmarge in de vergelijkende kostprijsberekeningen kan compenseren.

Naast het kapitaalrisico moet, zooals bereids aangevoerd, worden overwogen het risico wat de naar de industrie toegevoelde bevolking loopt bij een mislukking, vooral in het hierboven geschetste tweede stadium der industrialiseering, wanneer al gauw 2000 à 3000 personen in de katoenfabrieken werkzaam zullen zijn. In een West-Europeesche maatschappij zou men dit risico ongetwijfeld het eerst hebben genoemd. Bij de structuur der Indische samenleving is het risico weliswaar niet zoo groot als aan de boorden der Noordzee, doch daarom geenszins te verwaarloozen. Juist uit dezen hoofde zou een mislukking in de inheemsche wereld zeer sterk opvallen en psychologisch een zeer slechten invloed hebben op andere pogingen tot industrialiseering van Java.

De risico's en voor het geïnvesteerde kapitaal, en voor Inlandsch en Europeesch personeel zijn dus alóén reeds op grond van wat men kan noemen, de zuiver-economische factoren zeer aanzienlijk. Dit risico is nu eenmaal niet te vermijden, en moet dus aanvaard worden. Een zeer grondig vestigingsonderzoek, waarbij geen kosten en moeite gespaard moeten worden, is het eenige, wat men in deze kan verrichten. Verder moet men deze risico's nu eenmaal aanvaarden.

Economisch-strategische risico's.

Japan's positie en organisatie.

Het zou echter ten eenenmale onverantwoordelijk zijn om naast deze, op zuiver-economische factoren berustende, risico's nog andere en veel grootere te nemen van (wat wij zouden willen noemen) economisch-strategischen aard.

Het is voldoende bekend, welk een belang de Japansche industrie heeft bij het behoud van Java als afzetgebied, en zoo mogelijk bij de verdere uitbreiding van haar debiet op deze exportmarkt. Men kan daarbij onderscheiden factoren van meer chronischen aard (maatschappelijke, en in engeren zin industriële, structuurveranderingen en den omslag in de verhouding der Japansche en Chineesche kostprijzen) en factoren van een meer acuut karakter (betalingsbalans, binnenlandse politieke factoren). Al lijken nu ook de acute factoren momenteel van meer belang dan de chronische, men moet zich door dezen schijn niet laten bedriegen. Aannemende, dat de acute factoren over bijv. 2 jaren het meeste van hun invloed verloren hebben (één factor is o.i. nu reeds zeer veel in betekenis verminderd), de chronische zullen jaren en jaren hun gevolgen nog doen gevoelen en Japan een zwaren druk doen uitoefenen op de Java-markt.

Japan slaagt erin Engeland en Nederland meer en meer uit dit afzetgebied te verdringen en behoeft, dank zij de nog steeds divergerende kostprijzen¹⁾ deze concurrenten hoe langer hoe minder te vreezen²⁾ Engeland is reeds zoo goed als uitgeschakeld en Nederland zal nog slechts tijdelijk kunnen doorvechten tegen de lage Japansche kostprijzen, door het aanspreken van kapitaalreserves in allerlei vorm. De tijd is in deze de bondgenoot van Japan en de industriëlen in Osaka en Nagoya kunnen dus rustig afwachten.

Een nieuwe industrie op Java echter vormt een groote bedreiging voor den verderen Japanschen opmarsch. Deze bedrijven op Java zullen nl., indien de ramingen juist blijken te zijn, na de opleidingsjaren voor industrieel kader en arbeiders lagere productiekosten hebben dan de kostprijzen der Japansche weefsels op Java geïmporteerd. Japan zal er dus alles aan gelegen zijn om de opkomst van een dergelijke industrie te verhinderen. Niet alleen is dit voor dit land van het allergrootste belang, doch zoowel de or-

ganisatie als de positie der Japansche nijverheid zijn ook van dien aard, dat men met een weloverwogen vernietigingsplan (wat bovendien met groote taaiheid zal worden uitgevoerd!) rekening moet houden.

De Japansche nijverheid kenmerkt zich niet alleen door een vrij ver voortgeschreden concentratie, doch vooral door een zeer ontwikkeld collectiviteitsbesef en door een goede industriële discipline. Al verschilt men ook van meening, voor maatregelen, die voor de nijverheid-als-geheel noodig zijn, komt men steeds tot elkaar, en ieder stelt dan het eigen belang achter bij dat van het geheel. Bovendien volgt men adviezen en aanwijzingen van de besturen der vereenigingen stipt op. En nog afgezien hiervan valt te overwegen, dat deze vereenigingen den steun van de overheid genieten, en ongerekend het nationaliteitsbesef, zal ook een onderneming bij wier leiding het samenhoorigheidsgevoel te weinig is ontwikkeld, het niet wagen om haar medewerking aan algemeene maatregelen te onthouden.

Naast de voor zulk een strijd noodige geest en organisatie, zijn ook de middelen aanwezig om een gevecht met succes te voeren. Het is noodig, dat wij ons goed realiseeren, welke gunstige resultaten de groote Japansche exportondernemingen over het geheel hebben behaald en de belangrijke reserves waarover deze lichamen beschikken. Vanzelfsprekend zullen deze fondsen worden aangewend, indien een vitaal belang der industrie in het algemeen, en van de groote exportconcerns in het bijzonder op het spel staat. Bovendien zal, indien noodig, waarschijnlijk het Japansche Gouvernement financiëlen steun verstreken voor een dergelijk doel, ook al moet met het staatsbudget de grootste zuinigheid worden betracht. De belangen zijn nl. onder de tegenwoordige omstandigheden te groot: men behoeft slechts te denken aan de betalingsbalans en gezien de positie der regering, aan het voorkomen van werkloosheid³⁾. Vaak hoort men uit het bedrijfsleven hier te lande en in Engeland klachten, dat het Japansche Gouvernement de eigen industrie steunt. Directe financiële steun is o.i. nooit bewezen kunnen worden. Het kan echter, de geheele geest, organisatie en gestes in Japan beschouwend, o.i. wel als waarschijnlijk aangenomen worden, dat in het boven omschreven geval in laatste instantie de regering in een of anderen vorm een sterken steun aan de industrie zou verleenen.

De Japansche vernietigingsmaatregelen.

Tijdstip van offensief. Maximum effect. Lange periode van kwetsbaarheid.

Terwijl de leiders der Japansche industrie beschikken over een wel-georganiseerd apparaat en voldoende middelen om een industriëlen vernietigingsoorlog te kunnen voeren, kan men er tevens van verzekerd zijn, dat zij hiervan op de meest doeltreffende wijze gebruik zullen maken. Terecht wijzen Pearse en Utley²⁾ erop, (Japan en West-Europa vergelijkend), dat de Japansche industriële leiders niet gelijk in Europa (en vooral Engeland) in de eerste plaats technici zijn, doch voor alles economisten, die ook in de eerste plaats hun aandacht wijden aan de groote economische problemen. Dat deze tegenwoordig van oneindig veel meer belang zijn voor het wel en wee van een industrie met allen, die er aan verbonden zijn dan de zuiver-technische, zal wel niemand ontkennen. De Japansche leiders hebben reeds meermalen blijk gegeven, zoowel de belangrijkheid van een probleem, hun geheele industrie rakend, tijdig te kunnen onderkennen, als de meest juiste maatregelen op het meest juiste tijdstip te kunnen treffen. Men kan er zeker van zijn, dat de leiders der nijverheid de mogelijkheid van een vestiging eener katoenindustrie op Java door

¹⁾ Wij laten hierbij het loslaten van de goudbasis voor den Yen nog buiten beschouwing.

²⁾ Uitgezonderd voor eenige fijnere (dure) kwaliteiten, waarvan echter slechts relatief kleine kwantums door de Indische markt kunnen worden geabsorbeerd.

³⁾ Interview. „Algemeen Handelsblad”, Vrijdag 8 Juli 1932; „Twentsche Textielindustrie en Nederlandsch-Indië”.

²⁾ A. S. Pearse: „The Cotton Industry of Japan and China”, (Manchester 1929); Freda Utley: „Lancashire and the Far East”, (London 1931.)

derden en de gevolgen daarvan voor de eigen inheemsche nijverheid reeds jaren hebben overwogen, als mede de noodige afweermaatregelen hunnerzijds.

Er is geen beter middel, om na te gaan, welke Japansche vernietigingsmaatregelen een jonge Nederlandsch-Indische industrie kunnen bedreigen, dan door zich als het ware in den stoel te plaatsen van de tegenpartij bij dit economisch schaakspel en te overwegen, welke zetten of deze tegenpartij zal nemen. Men behoeft zich omtrent de economische kennis in Japan en inzonderheid omtrent de kennis der industriële bedrijfsleer geenerlei illusies te maken: deze is *minstens* gelijk aan die in Nederland, terwijl wij op economisch-strategisch gebied bepaald nog veel van de industriëel geworden nakomelingen der samurai's kunnen leeren. De generale staf der Japansche katoenindustrie zal dus van het verloop der vestiging op Java reeds lang een synthese hebben gemaakt, die den door ons hierboven aangegeven weg (proefbedrijf in fasen) en den tijdsduur, noodig om dezen weg op rationeele wijze af te leggen, zéér dicht zal benaderen. Men vleie zich niet met de hoop, dat deze staf bijv. uit deze artikelen nog iets nieuws zou leeren.

Japan zal ongetwijfeld de nieuwe industrie vinnig bevechten tot deze is vernietigd. Het is nu alleen maar de vraag, *wanneer* een aanval zal worden ingezet; *dat* dit offensief zal komen, staat onherroepelijk vast. Men zou nu den Japanner, die niet alleen een goed industrieel-economist is, doch ook strategisch kan denken, te kort doen door aan te nemen, dat de aanval reeds met volle kracht zou worden ingezet bij het eerste proefbedrijf. Immers, ook den Japanners kost het offensief, dat zich hoofdzakelijk zal uiten in moordend lage prijzen en stelselmatige onderbieding van de offertes van de jonge onderneming, veel geld. En al zullen deze, gezien de groote belangen, die voor Nippon op het spel staan, op geen miljoen Yen zien, zij zullen ontegenzeggelijk van het economisch offensief wel het grootst mogelijke profijt willen trekken.

Wat is nu dit grootst mogelijke profijt? Dat men niet alleen den opkomenden tegenstander vernietigt, doch ook ieder ander voor jaren den moed beneemt om tot vestiging eener industrie over te gaan. Dit geldt niet alleen voor de katoenindustrie, doch voor alle andere industriën, die op den duur met thans naar Java exporteerende Japansche bedrijfstakken zouden kunnen concurreren. De industriële leiders in Japan denken niet alleen aan hun eigen bedrijfstak, doch in de meest volkomen zin nationaal en dus aan alle verdere belangen van het zich op veelzijdige wijze industrialiseerend Japan, waarvoor het behoud (reserveering) van exportmarkten noodig is. Hierbij zal men in Japan niet alleen denken aan de tegenwoordig reeds in hun eigen land tot ontwikkeling gekomen industriën, doch ook aan de potentiële industrialisatie-mogelijkheden voor jaren en jaren vooruit. De Europeesche industriën behoeft Japan praktisch niet meer te vreezen; wél echter de op de tropische exportmarkten verrijzende inheemsche bedrijven, die Japan niet alleen met zijn eigen voornaamste wapen, n.l. lage arbeidskosten kunnen slaan, doch ook wat de steeds belangrijker wordende marktcontacten betreft, vèr voor zullen zijn.

Hoe grooter nu het échec wordt, wat een nieuw gevestigde industrie lijdt, des te grooter is het psychologisch effect en dientengevolge de ontmoediging. Ontegezeggelijk nu is uit dit oogpunt een vernietiging van de katoenindustrie in de tweede fase veel doeltreffender dan in de eerste, terwijl aan den anderen kant Japan ook dan nog geenszins het risico loopt, dat de tegenstander reeds te groot is geworden om gemakkelijk te vernietigen. In de tweede fase vernietigt men n.l. niet alleen een grotere hoeveelheid geïnvesteerd kapitaal, doch ook op de bevolking maakt de slag dan veel meer indruk. Er is dan n.l. al een groot aantal arbeidskrachten in de nieuwe industrie werkzaam en door een ietwat nationalistisch

getinte pers zal de Indische industrialiseering reeds met enthousiasme afgeschilderd zijn. Al maakt Japan zich door een overwinning dan ook misschien minder populair, het Japansche prestige (en prestige weegt in het Oosten zwaar!) zal er enorm door stijgen, zoowel commerciëel als politiek. Wat de kapitaalvernietiging betreft, niet alleen is deze nu grooter, doch zij zal ook waarschijnlijk in veel breederen kring aan den lijve worden gevoerd, zoodat een échec dus veel meer de aandacht trekt. In het eerste stadium zal n.l. vermoedelijk slechts een aantal pioniers het voorloopig benodigde kapitaal founceeren, doch bij de intreding van het tweede stadium, wanneer de ondernemingen over vrij groote middelen moeten beschikken, zal wel een beroep op de kapitaalmarkt moeten worden gedaan.

Ontegezeggelijk liggen een paar aanvallen in het eerste stadium der industrialisatie voor de hand, al was het alleen maar om de nieuwe industrie een schijnoverwinning te doen behalen, waardoor deze het tweede stadium met te meer gerustheid zal betreden en dientengevolge waarschijnlijk nog meer Europeesch kapitaal en nog meer inheemsche arbeidskrachten onder het bereik van het Japansche economisch geschut zullen brengen. Het is mogelijk, dat zelfs de buitengewoon bekwame leiders der Japansche katoenindustrie bij die aanvallen in het eerste stadium (waarvan het dus niet de bedoeling zal zijn om ze werkelijk door te zetten) de zenuwen een oogenblik de baas worden en dat men, het zekere nu maar voor het onzekere willende nemen, reeds in het eerste stadium den tegenstander verplettert. Doch het meest voor de hand ligt, dat Japan den beslissenden slag niet zal zoeken, vóór de nieuwe nijverheid goed en wel het tweede stadium (met het eerste volledige seriebedrijf is ingegaan, een tijdstip, wat wel 4 à 5 jaren na den eersten aanvang der vestiging kan liggen⁴⁾.

Bij alle maatregelen, die men eventueel zal treffen om een jonge industrie voor vernietiging anders dan door inderdaad lage kostprijzen te vrijwaren, moet men dus rekening houden met een *relatief langen termijn van hooge economische kwetsbaarheid*.

Afweermaatregelen tegen vernietiging. Bezwaren niet overschatten. Halve maatregelen geen zin.

Bij het treffen van maatregelen tegen vernietiging zal verder o.i. moeten worden uitgegaan van den volgende gedachtengang. Het is reeds in algemeenen zin meestal onmogelijk om maatregelen te treffen, waaraan niet eenige bezwaren zijn verbonden. In het onderhavige geval zal dit zeer zeker onmogelijk wezen, doch men gelieve reeds hier, bij den aanvang te bedenken, welke ontzaglijke groote economische en sociale belangen daar voor Nederlandsch-Indië tegenover staan. Met louter bezwaren zien, vervalt men in een steriel défaitisme en komt men niet verder. Aannemende, dat bezwaren nu eenmaal onvermijdelijk zijn, moeten de te treffen maatregelen ook van dien aard wezen, dat zij werkelijk aan het doel beantwoorden. Een halve of althans niet doeltreffende maatregel brengt meestal niet minder bezwaren mede dan een goede, terwijl er meestal geen enkel positief resultaat tegenover staat. Een halve maatregel getuigt bovendien van weifelende zwakte en werkt daarom psychologisch slecht. Men kan, als de maatregelen zijn aangegeven, overwogen of de bezwaren de inderdaad groote voordeelen overtreffen — doch men moet beginnen met een dijk te projecteeren, die de vloedgolf ook werkelijk kan tegenhouden.

Bij het voorstellen van maatregelen tegen vernietiging, anders dan door lagere kostprijzen eener eventueele Nederlandsch-Indische katoenindustrie, wordt voorloopig de mogelijkheid van een tolunie tus-

⁴⁾ Het speciale sarong-bedrijf der Internationale Crediet- en Handelsvereniging Rotterdam, te Garoet behoort tot een heel ander type (n.l. het z.g. variable) dan het gros der bedrijven, waaruit de nieuwe nijverheid zal moeten bestaan en is hierdoor veel minder kwetsbaar.

schen Nederland en Nederlandsch-Indië, al dan niet gepaard gaande met een verhooging der invoerrechten, buiten beschouwing gelaten. Hetzelfde geldt voor het invoeren van een preferentiëel tarief. Mocht één dezer mogelijkheden of een combinatie van beide werkelijkheid worden, dan zou het probleem der vestiging en daarmee de afweermaatregelen opnieuw onder de oogen moeten worden gezien, al is het ook zoo goed als zeker, dat ook dan de afweermaatregelen als hieronder te omschrijven niet gemist zouden kunnen worden.

Neemt men de arbeidsefficiëncy op Java en de vermoedelijke ontwikkeling hiervan in aanmerking, dan zullen voor de productie op Java het eerst in aanmerking komen ruwe weefsels, liggende bovenaan in de grove- en onderaan in de middel-zware klasse. Niet lang daarna zal men ook over kunnen gaan tot eenvoudige middelzware bontweefsels. Het zwaartepunt zal echter, gezien ook de technisch-economische tendenzen, in de naaste toekomst wel blijven liggen bij ruwe weefsels, die daarna een of meer finishing-procédé's doorlopen. Het kostprijverschil voor deze weefsels tusschen Java en Japan is natuurlijk slechts met eenige zekerheid aan te geven na een grondig vestigingsonderzoek en pas met eenige zekerheid te berekenen, nadat een proefbedrijf eenige jaren heeft gewerkt. Het zou daarom geen zin hebben om in deze uiteenzettingen op bovengenoemde kostprijverschillen vooruit te loopen en ook niet om de resultaten van voorloopige ramingen, samengesteld op grond van globale gegevens, te vermelden. Wij volstaan met de mededeeling, dat in de eerste jaren gedurende welke zoowel het a.s. industriële kader als de werkrachten nog moeten worden opgeleid, de Javaansche kostprijs wel beduidend hooger zal zijn dan de Japansche en in de volgende periode ook nog slechts betrekkelijk weinig lager. Pas daarna zullen (dit alles uitgaande van de premissen vermeld op blz. 351) de potentiële voordeelen ten volle hun werking doen gevoelen¹⁾.

Betekenis invoerrechten als afweermiddel. Verschil breed front en kort front. Geen financiële steun.

Wij vermelden een en ander even, opdat men de functie der tegenwoordige invoerrechten eenigermate kan beoordeelen, doch geenszins om deze kostprijverschillen een uitgangspunt te doen zijn bij het overwegen van afweermaatregelen gedurende de periode, waarin de Indische industrie in de kinderschoenen staat. Een gunstiger kostprijverhouding zou nl. o.i. aan den Japanschen economisch-strategischen opzet niets veranderen. Iets grootere financiële offers zullen geen gewicht in de schaal leggen, gezien het groote belang, dat Osaka erbij heeft om een opkomen van een potentiëel-gevaarlijke concurrentie coûte que coûte te verhinderen.

Om dezelfde reden vervalt ook een tariefverhoging als afweermiddel. Zooals in de practijk wel gebleken is, kan een voor een vitaal belang vechtende textielindustrie zelfs in een strijd tegen een grootere nijverheid gedurende ettelijke jaren een kostprijverschil van 10 à 15 pCt. compenseeren. Dit gaat echter, door de groote kwantums, met zware offers gepaard en moet de Japansche nijverheid met een 10 pCt. achterstand in kostprijs concurreeren tegen een gevestigde industrie met een groote productiecapaciteit dan kost een gevecht over een dergelijk breed front, op den duur te groote bedragen. Een geheel andere positie ontstaat echter, indien een groote industrie, wier uitvoer meer geconcentreerd is dan van welke nijverheid ook, een vernietigingsoorlog begint tegen een of twee bedrijven. Zulk een groote industrie kan dan, daar zij van de aangesloten ondernemingen slechts geringe offers behoeft te vragen, gemakkelijk jarenlang de productie van deze enkele bedrijven met

bijv. 30 pCt. en zoo noodig ook wel met 50 pCt. onderbieden. In den strijd tusschen de Japansche en Nederlandsche nijverheid zou een preferentie bij den invoer van pl.m. 15 pCt. voorloopig en één van pl.m. 20 pCt. wellicht ook op den duur verder terreinverlies voorkomen; in den eventueelen strijd tusschen twee of desnoods drie fabrieken op Java en de groote Japansche exportconcerns, zou zelfs een tariefmuur van 40 pCt. o.i. niet kunnen beletten, dat de jonge Indische ondernemingen economisch werden vermorzeld. Wie hieraan mocht twifelen, moet eens een studie maken van het verloop van den strijd tusschen de Japansche en de Britsch-Indische industrie in Voor-Indië; hij zal dan zien, dat Japan tijdelijk zelfs groote kwantums doek blijft invoeren, terwijl de inheemsche nijverheid een bescherming geniet van 50 pCt.!

Om dezelfde reden zou ook een rechtstreeksche financiële steun van het Indische Gouvernement aan de jonge ondernemingen minder aan te bevelen zijn als afweermiddel. Aangenomen, dat 's lands financiën eenige jaren achtereen een subsidie van bijv. f 500.000 toelaten, zal er bij het intreden van de tweede fase een tijd komen, dat bij geregelde dumping-offensieven van Japansche zijde deze subsidie wel f 2.000.000 per jaar en misschien wel het dubbele zal moeten belooopen. Het gevaarlijkste punt in den door de jonge industrie af te leggen weg, ligt nl. daár, waar deze nog te kleine kwantums doek levert dan dat het Japan reeds financiëel onmogelijk zou worden alle offertes ver te onderbieden en toch reeds zóó groot is, dat het Gouvernement belangrijke compensatie-subsidies zou moeten verleenen. Bovendien moet men er o.i. rekening mede houden, dat achter de Japansche industrie niet alleen machtige banken staan, doch dat de Japansche Staat wel eens de (al dan niet rechtstreeksche) financiële secondant kon worden. In laatste instantie zou de strijd dus een (zij het wellicht niet openlijk) financiëel duel tusschen de twee Gouvernemenen kunnen worden, een toestand, die ons ook om politieke redenen hoogst ongewenscht lijkt.

De lezer ziet, dat ettelijke maatregelen, waaraan sommigen groote verwachtingen hechten, in de practijk óf geheel onvoldoende zijn óf groote bezwaren medebrengen. In een volgend artikel zullen wij trachten om de juiste maatregelen te vinden, die wél aan het doel beantwoorden.

J. WISSELINK.

(Slot volgt).

GEBRUIKSMODELLEN EN MODELLEN VAN NIJVERHEID.

De enquête, door den Octrooiraad gehouden over de wenschelijkheid eener afzonderlijke bescherming van gebruiksmodellen, heeft, zooals te verwachten was, eenige deining veroorzaakt in de kringen, welke in de enquête zijn betrokken.

Eigenaardig doet het aan, dat de octrooihouders, die toch in de allereerste plaats over de wenschelijkheid of overbodigheid eener zoodanige bescherming een goedgefundeerd oordeel kunnen hebben, in deze enquête niet zijn gekend, waardoor uit den aard der zaak aan de resultaten dier enquête niet die betekenis zal kunnen worden gehecht, als het geval geweest zou zijn, indien daarin ook de meening der octrooihouders zou zijn verwerkt.

Het is de moeite waard, het onderwerp dezer enquête en al wat daaraan vast zit, eens wat scherper te belichten, om op deze wijze te trachten de vraag te beantwoorden, of het gewenscht is, thans over te gaan tot bescherming van gebruiksmodellen.

Reeds het Unieverdrag van Parijs van 1883, gewijzigd te Brussel, Washington en 's-Gravenhage, gaat van de veronderstelling uit, dat de aangesloten landen ook bescherming zullen verleenen voor gebruiksmodellen en modellen van nijverheid.

¹⁾ Zie ook: „De vestiging eener katoenindustrie in Nederlandsch-Indië”. (Rotterdam 1931).

Leest men art. 2 van dit verdrag, zooals dit artikel luidde vóór de Conferentie van Den Haag (1925): „Les sujets ou citoyens de chacun des pays contractants jouiront, dans tous les autres pays de l'Union, en ce qui concerne les brevets d'invention, les modèles d'utilité, les dessins ou modèles industriels, ¹⁾ les marques de fabrique ou de commerce, le nom commercial, les indications de provenance, la répression de la concurrence déloyale, des avantages que les lois respectives accordent actuellement ou accorderont par la suite aux nationaux. En conséquence, ils auront la même protection que ceux-ci ²⁾ et le même recours légal contre toute atteinte portée à leurs droits, sous réserve de l'accomplissement des conditions et formalités imposées aux nationaux. Aucune obligation de domicile ou d'établissement dans le pays où la protection est réclamée ne pourra être imposée aux ressortissants de l'Union,“ dan kan men weliswaar volhouden, dat de verplichting tot het verlenen van bescherming voor gebruiksmodellen en modellen van nijverheid niet uitdrukkelijk aan de deelnemende staten is opgelegd, maar een dergelijke opvatting strookt m.i. niet geheel met de goede trouw, daar b.v. de zin: „En conséquence ils auront la même protection que ceux-ci enz.“ toch ongetwijfeld een bescherming veronderstelt.

Indien ons land dus in dit opzicht in verzuim is, dan is het dit reeds minstens sedert 1911, zooals ons land ook van 1883 tot 1910 in verzuim geweest is ten aanzien der octrooibescherming.

Het verzuim, waarin ons land verkeert, is ten aanzien van modellen van nijverheid nog wat verscherpt door de aansluiting bij het Haagsche arrangement van 1925 betreffende de internationale inschrijving van teekeningen of modellen van nijverheid. Echter schijnt geen onzer regeeringen dit zoo te hebben opgevat, daar men anders had mogen verwachten, dat althans pogingen zouden zijn gedaan, de verzuimen te herstellen.

De Octrooiraad in de toelichting tot zijn enquête erkent dit verzuim slechts ten aanzien van modellen van nijverheid. Deze erkenning komt echter wel wat laat en het zou zeker op den weg van den Octrooiraad hebben gelegen, te trachten wat vroeger de verplichtingen uit het arrangement van Den Haag in daden om te zetten.

Onder normale omstandigheden zou er dus alles voor te zeggen zijn, dat ons land ten spoedigste de moreele verplichtingen uit Unieverdrag en Arrangement zou inlossen.

Men kan zich van deze verplichtingen niet losmaken door erop te wijzen, dat ook een aantal andere staten hun verplichtingen niet volledig zijn nagekomen.

Evenmin heeft het zin thans, nu wij bij Unieverdrag en Arrangement zijn aangesloten, een theoretische polemiek te houden over het al of niet wenschelijke van bescherming van bepaalde onderdeelen van den industriëlen eigendom. Dit zou hebben behooren te geschieden, voordat ons land zich bij Verdrag en Arrangement aansloot, omdat men dan zou hebben kunnen trachten, de noodige wijzigingen aan te brengen in de aan te gane internationale verplichtingen.

Slechts één motief is er, dat er ons van kan weerhouden thans over te gaan tot het in het leven roepen van wetten ter bescherming van gebruiksmodellen en modellen van nijverheid, en wel de abnormale economische verhoudingen.

Alle verplichtingen uit Verdrag en Arrangement zijn aangegaan in tijden, toen ons land nog de mogelijkheid had zijn goederen te exporteeren. Deze mogelijkheid is thans zeer belangrijk verminderd: vele industrieën, wier export geheel onmogelijk is gemaakt, hebben noodgedwongen afzet in het binnenland moeten zoeken, waar zij bovendien nog te kampen hebben met zware concurrentie van het buiten-

land, als gevolg van het feit, dat ons land, ondanks alles, vrijhandelsland gebleven is.

Nu is het niet te ontkennen, dat het totstandkomen van een wet tot bescherming van gebruiksmodellen of een wet tot bescherming van modellen van nijverheid steeds een tijdelijke bemoeilijking beteekent der concurrentiemogelijkheden, omdat dergelijke wetten zeer diep ingrijpen in de rechten en verplichtingen der industrie. En de industrie, die erdoor getroffen wordt, heeft eenige jaren noodig om zich aan de nieuwe situatie aan te passen en zich de voordeelen van dergelijke wetten ten nutte te maken.

Men neme b.v. de textielindustrie, die afhankelijk is van de mode, zooals deze in het buitenland wordt voorgeschreven. Deze industrie moge nog zulke mooie en nieuwe dessins brengen, het zal haar niet gelukken deze in het binnenland af te zetten, als ze niet in overeenstemming zijn met de in Londen en Parijs vastgestelde mode. Deze industrie is dus aangewezen op de dessins, welke het buitenland voorschrijft en waarvan vele als op nijverheid toegepaste kunst door de Auteurswet zijn beschermd. Aan de voorschriften der Auteurswet heeft de textielindustrie zich langzamerhand aangepast en bovendien den weg gevonden, om ook de voordeelen dier bescherming zich ten nutte te maken. Indien thans, terwijl deze industrie een concurrentiestrijd „aufs Messer“ moet voeren om niet ten onder te gaan, een wet op de bescherming van modellen van nijverheid zou worden ingevoerd, zou dit een nieuwe verzwaring van den concurrentiestrijd beteekenen gedurende minstens eenige jaren, totdat de getroffen industrieën zich aan den nieuwen toestand zullen hebben aangepast.

Eenzelfde gevolg voor andere industrieën zou te vreezen zijn van een wet tot bescherming van gebruiksmodellen.

Hoezeer men dan ook in het algemeen voorstander moge zijn van bescherming van den industriëlen eigendom — en schrijver dezes schaart zich gaarne in de rijen dezer voorstanders — toch mag dit geen aanleiding zijn om onder de huidige moeilijke omstandigheden maatregelen te nemen, die, — zij het ook tijdelijk — den toestand onzer industrie zouden verzwaren.

Wij zijn nu zoovele jaren in verzuim met de bescherming van gebruiksmodellen en modellen van nijverheid, dat wij ons toch werkelijk niet blameeren, indien wij ons op grond van den zwaren strijd, dien onze industrie te voeren heeft, veroorloven dit verzuim nog met enkele jaren te verlengen.

Bovendien, ook gebruiksmodellen en modellen van nijverheid betreffen materie, die ligt binnen het terrein, dat bestreken wordt door de wetgeving tegen de oneerlijke concurrentie. Wij willen daarmede niet zeggen, dat ook zonder uitdrukkelijke wetsvoorschriften omtrent gebruiksmodellen en modellen van nijverheid, deze door art. 1401 B. W. zijn beschermd, maar toch gelooven wij, dat indien op dit gebied zich excessen zouden voordoen, de rechtspraak zich met art. 1401 B. W. zou weten te behelpen.

J. VAN LOON.

DE NEDERLANDSCHE KOOPVAARDIJVLOOT 1923—1933.

I. Aanwezige, varende, benodigde tonnage.

De cijfers betreffende opgelegde tonnage zijn onrustbarend.

Zo lang niet meer dan 10 pCt. — hoogstens 15 pCt. — uit de vaart genomen is, kan men zeggen, dat het gros emplooi heeft. Van een eigenlijk „te veel“ is dan nog geen sprake.

Anders wordt het wanneer, zooals nu, een derde of meer dan de helft van sommige categorieën scheepsruimte opgelegd is. Behalve naar de cijfers van Mr. H. E. Scheffer ¹⁾, verwijs ik naar de mededeelingen

¹⁾ Zie Economisch-Statistische Berichten van 29 Maart en 5 April jl.

¹⁾ Cursivering van schrijver dezes.

van den Voorzitter der Nederlandsche Reedersvereniging¹⁾. Volgens laatstgenoemde was over 1932 gemiddeld opgelegd, van de schepen bestemd voor:

algemeene vrachtvaart	57 pCt.
de groote lijnvaart	36 „
„ korte vaart	25 „
„ tankvaart	6 „

Dat hier een surplus is, behoeft geen nader betoog. De vraag is: hoe groot is dit surplus? Met andere woorden: wat is er noodig?

Of deze vraag bevredigend beantwoord kan worden met het oog op de toekomst laat ik in het midden. Maar alleen een onderzoek naar de *varende* tonnage zal eenig licht kunnen geven.

In tabel 1 is bij benadering becijferd, welke totale tonnenmaat in de vaart was van 1924 tot en met 1932. De gegevens zijn ontleend aan het Jaarboek voor Scheepvaart en Scheepsbouw, en afkomstig van de Scheepvaartinspectie.

Onder „aanwezig” wordt verstaan de totale tonnage per 1 Januari aan stoom- en motorschepen, voorzien van Nederlandsche zeebrieven.

Onder „opgelegd” wordt verstaan: Nederlandsche stoom- en motorschepen opgelegd in Nederlandsche havens. Ook deze cijfers zijn per 1 Januari, namelijk het gemiddelde van de beide voorafgaande en de beide volgende kwartalen.

„Varend” is het verschil tusschen aanwezig en opgelegd. De toestand wordt iets geflatteerd voorgesteld, omdat niet alle in Nederland opgelegde tonnage ter kennis van de Scheepvaartinspectie komt, en omdat geen rekening gehouden is met eventueel in het buitenland opgelegde schepen.

Waar wij ons hier beperken tot schepen, voorzien van een Nederlandschen zeebrief, zal de fout over de hier beschouwde negenjarige periode zeer klein zijn.

Onder stoom- en motorschepen zijn alleen opgenomen koopvaardij-schepen in den eigenlijken zin van het woord (dus geen sleepboten, visschersvaartuigen, aannemersmateriaal, enz.).

De tonnages zijn gegeven in 1000-tallen bruto R.T., terwijl de opgelegde tonnage ook in percenten van de aanwezige is uitgedrukt.

Tabel 1.

Per 1 Januari:	aanwezig	opgelegd:	%	varend:
1924	2080	215	10,3	1865
1925	2070	100	4,8	1970
1926	2066	151	7,3	1915
1927	2071	21	1,—	2050
1928	2065	10	0,5	2055
1929	2133	—	—	2133
1930	2246	—	—	2246
1931	2389	319	13,4	2070
1932	2368	618	26,1	1750
1933	2215	—	—	—

Het eerste wat opvalt is de gelijkmatigheid in de aanwezige tonnage over de eerste 5 jaren (gemiddeld 2.070.400 br. R.T.). Daarna treedt een krachtige stijging in tot 1931 (15 pCt. boven het genoemde gemiddelde), waarop weer een daling volgt.

Ook de *varende* tonnage is over de eerste 5 jaren tamelijk constant (gemiddeld 1.971.000 br. R.T.). Het topjaar ligt er 14 pCt. boven, het minimum 2 jaar later ligt er 11 pCt. onder.

Over de eerste 5 jaren was gemiddeld 5 pCt. van de aanwezige tonnage opgelegd.

Geven deze cijfers niet eenigermate aan, dat er behoefte is aan rond 2 miljoen br. R.T. scheepsruimte, met een „normale werkloosheid” van 5 pCt.?

II. Invloed van de tankertonnage.

Wij zagen hierboven, dat van de Nederlandsche tankvloot over 1932 gemiddeld slechts 6 pCt. stillag. Ook in de voorafgaande jaren is dit soort schepen vrijwel steeds in de vaart geweest, ondanks het feit, dat onze tankertonnage van 1923 tot 1933 verviervoudigde (van rond 60.000 br. R.T. tot 250.000 br. R.T.).

¹⁾ Zie N.R.Ct. van 25 Maart, bl. A. p. 3.

Dit is als volgt te verklaren.

De Nederlandsche tankvloot is voor verreweg het grootste gedeelte onderdeel van de groote petroleum-concerns. Toen vanaf 1926 hun behoefte aan tanker-tonnage in versterkte mate toenam, werd daarin niet uitsluitend voorzien door uitbreiding van de eigen vloten, maar ook door het *huren* van tankschepen, oorspronkelijk voor een tijdsduur van 5 jaren (soms langer), later voor kortere perioden. In die behoefte aan „vrije” tankertonnage kon alleen voorzien worden door nieuwbouw op groote schaal, die voornamelijk voor Scandinavische rekening plaats vond. Thans ligt die „vrije” tonnage grootendeels weer stil.

Internationaal heeft de tankvaart dus evengoed van de crisis te lijden als de overige scheepvaart; nationaal blijft nagenoeg de geheele aanwezige tanker-tonnage in de vaart.

Er werd zoeven becijferd, dat over 1924—1928 de totale „aanwezige” tonnage gemiddeld 2.070.000 br. R.T. beliep. Daarvan was gemiddeld ongeveer 90.000 br. R.T. tankruimte, de resteerende 1.980.000 br. R.T. bestemd voor de lijn-, tramp- en korte vaart.

Aannemende, dat de totale behoefte 1.950.000 br. R.T. zal bedragen, dan zal deze ongeveer als volgt verdeeld zijn:

bestemd voor de tankvaart	250.000 br. R.T.
lijn-, tramp- en korte vaart	1.700.000 „ „

Deze aanname impliceert, dat de gezamenlijke lijn-, tramp- en korte vaart tonnage 280.000 br. R.T. of 14 pCt. *lager* zal zijn dan het gemiddelde over 1924—1928.

III. Invloed van grotere vaartsnelheid.

Er wordt wel eens gezegd, dat voor een bepaalden omvang van het zeevervoer in de toekomst met minder scheepsruimte volstaan zal kunnen worden, omdat de snelheid de laatste jaren belangrijk grooter is dan vroeger.

Daartegen valt het volgende aan te voeren.

De bruto tonnenmaat (ruimtetaal) is géén maatstaf voor het draagvermogen (deadweight; gewichtsmat) van een schip. Uit tabel 2 ziet men, dat de nieuwere, sneller varende schepen per bruto R.T. *minder* draagvermogen hebben, dan de oudere, minder snelle schepen. Dus: hoe grooter de snelheid, hoe kleiner het draagvermogen (voor dezelfde bruto tonnenmaat).

Tabel 2.

	snelheid br. R.T.	draagverm. dr./br. R.T.		
mailschip:				
Johan de Witt	15	10.355	8.174	0,79
J. van Oldenbarneveldt	18	19.040	11.010	0,58
vrachtschip:				
Sembilan	12	6.566	9.504	1,45
Talisse	15	8.168	10.753	1,32
mailschip:				
Patria	15	9.685	9.732	1,—
Baloeran	18½	16.981	8.736	0,515
vrachtschip:				
Tosari	12½	7.057	10.355	1,47
Kota Inten	14½	7.191	9.500	1,32

De tendens om de vaartsnelheid te vergrootten teekent zich voor Nederland af sedert 1926, voornamelijk in de groote lijnvaart (passagiers- en vrachtschepen). Omdat die vergrooting van de snelheid samenvalt met den overgang van de stoommachine tot den Dieselmotor, is het mogelijk om den invloed van de snelheid op het draagvermogen ook statistisch aan te toonen (tabel 3 en 4).

Nemen wij als voorbeeld de totale motortonnage per 1 Januari 1933: rond 615.000 br. R.T. Indien hiervoor uitsluitend minder snelle stoomtonnage gebouwd ware, dan zou het draagvermogen ongeveer 870.000 ton geweest zijn, nl. $615.000 \times 1,42$ (het gemiddelde verhoudingscijfer uit tabel 3).

IV. Verloop van de Nederlandsche koopvaardijvloot, 1923 t/m. 1932.

In tabel 5 is aangegeven, welke tonnage werd toe-

gevoegd, resp. door nieuwbouw in Nederland, door nieuwbouw in het buitenland, en uit anderen hoofde.

Daaruit blijkt, dat per jaar gemiddeld 92.675 br. R.T. werd bijgebouwd, waarvan slechts 71 pCt. in eigen land, en 29 pCt. in het buitenland.

In tabel 6 is aangegeven, welke tonnage werd afgevoerd, en welk deel daarvan gesloopt werd; ook het jaarlijksche saldo (verschil van toegevoegd en afgevoerd) is opgenomen.

Gesloopt werd er in de beschouwde periode maar weinig, uitgezonderd in 1931 en 1932.

Het saldo geeft in 1928, 1929 en 1930 een belangrijk plus; in 1931 eenigermate, en in 1932 opvallend, een minus; wij zijn dus op den goeden weg.

Tabel 3.

Stoomschepen, aanwezig op:				
1 Januari	aantal	br. R.T.	draagverm.	dr./br. R.T.
1921	456	1.560.037	2.158.800	1,385
1922	521	1.880.782	2.641.550	1,405
1923	513	2.040.600	2.907.035	1,425
1924	485	2.038.424	2.901.925	1,425
1925	470	2.022.074	2.869.535	1,420
1926	456	1.979.740	2.815.070	1,420
1927	451	1.944.500	2.774.565	1,425
1928	435	1.896.257	2.700.970	1,425
1929	434	1.903.538	2.723.610	1,430
1930	443	1.961.120	2.794.380	1,425
1931	441	1.941.351	2.771.650	1,430
1932	411	1.780.030	2.522.285	1,415
1933	374	1.600.723	2.269.550	1,420

Het verhoudingscijfer draagvermogen ÷ br. R.T. is zéér constant, en gemiddeld 1,420.

Tabel 4.

Motorschepen aanwezig op:				
1 Januari	aantal	br. R.T.	draagverm.	dr./br. R.T.
1921	10	15.857	21.600	1,360
1922	12	19.600	28.200	1,440
1923	15	32.139	45.170	1,405
1924	17	41.375	57.000	1,380
1925	21	48.205	67.570	1,400
1926	22	86.357	112.855	1,305
1927	30	126.680	156.835	1,240
1928	54	168.345	211.465	1,255
1929	76	229.534	271.705	1,185
1930	98	284.841	341.035	1,195
1931	138	447.638	501.620	1,200
1932	200	587.800	675.280	1,150
1933	224	614.730	720.045	1,170

Het verhoudingscijfer draagvermogen ÷ br. R.T. verschilt vóór 1927 weinig van het gemiddelde voor stoomschepen. Daarna teekent een geleidelijk kleiner worden zich duidelijk af.

Tabel 5.

jaar	nieuwbouw in Nederland	nieuwbouw in het buitenland	uit anderen hoofde	totaal
1923	49.628	56.015	14.163	119.806
1924	40.425	11.158	26.347	77.930
1925	18.771	32.688	10.441	61.900
1926	26.027	29.963	17.753	73.743
1927	56.093	11.440	50.437	117.970
1928	92.828	19.750	18.396	130.974
1929	64.678	60.636	21.036	146.350
1930	167.868	41.435	4.475	213.778
1931	108.014	3.561	29.141	140.716
1932	35.767	—	9.581	45.348
totaal	660.099	266.646	201.770	1.128.515

Tabel 6.

jaar	gesloopt, aantal — br. R.T.	totaal afgevoerd (incl. sloop)	totaal toegevoegd	saldo bij af
1923	2— 6.414	119.355	119.806	451 —
1924	—	86.260	77.930	— 8.330
1925	1— 5.891	64.285	61.900	— 2.385
1926	1— 4.348	70.043	73.743	3.700 —
1927	1— 2.287	122.242	117.970	— 4.272
1928	3— 19.267	62.027	130.974	68.947 —
1929	1— 12.535	32.775	146.350	113.575 —
1930	2— 10.056	71.007	213.778	142.771 —
1931	14— 88.168	161.019	140.716	— 20.303
1932	10— 78.742	188.733	45.348	— 143.385
totaal	35—227.708	977.746	1.128.515	329.444 178.675

V. Samenvatting.

Het voorgaande kan — in andere volgorde — aldus worden samengevat.

Van 1924—1928 was de gemiddelde sterkte van de Nederlandsche koopvaardijvloot (dus zonder de Indische en de Curaçaosche) ongeveer 2.070.400 br. R.T., waarvan gemiddeld 95 pCt. in de vaart was.

Door nieuwbouw werd van 1924—1933 gemiddeld 92.675 br. R.T. toegevoegd, terwijl gemiddeld 97.775 br. R.T. werd afgevoerd (beide cijfers per jaar). Dit komt overeen met een normale vernieuwing in 22¼ jaar.

Behalve door nieuwbouw werd gemiddeld per jaar nog 10 à 15.000 br. R.T. aan oudere, tweedehands tonnage uit het buitenland aangekocht; aan die transacties zullen waarschijnlijk alléén de verkopers nu nog met genoegen terugdenken.

Van den nieuwbouw kwam 29 pCt. uit het buitenland, ondanks het feit, dat in dezelfde periode minstens evenveel tonnenmaat in Nederland voor buitenlandse rekening werd gebouwd.

In de jaren 1924—1928 was de Nederlandsche tankvloot gemiddeld ca. 90.000 br. R.T.; thans is zij ongeveer 250.000 br. R.T. De gezamenlijke tonnage voor groote lijnvaart, tramp- en korte vaart is dus thans ongeveer dezelfde als in 1924—1928 (resp. 1.965.000 en 1.980.000 br. R.T.).

Sedert 1926 worden vooral in de lijnvaart grootere snelheden gekozen. Op de vervoerscapaciteit (vaartsnelheid × draagvermogen) van een bepaalde bruto tonnenmaat is dit van weinig invloed, omdat de grootere snelheid gecompenseerd wordt door de vermindering in draagvermogen.

Ir. J. W. BONEBAKKER.

DE POSITIE VAN DEN NEDERLANDSCHEN GULDEN.

Mr. J. W. Beyen schrijft ons:

Mijn zienswijze, dat de toeneming van den goudvoorraad der Nederlandsche Bank sinds medio 1931 niet een gevolg is van de toevloeiing van buitenlandsch geld naar Nederland, is eigenlijk niet, gelijk de heer Hulshoff Pol aanneemt, *gebaseerd* op de cijfers uit het maandschrift van het Centraal Bureau van de Statistiek. Ik heb die cijfers genoemd, omdat zij in groote lijnen in overeenstemming zijn met de symptomen, welke men in de practijk van het geldwezen sedert 1931 kon waarnemen. Ik geloof te mogen zeggen, dat in die periode de symptomen van eene toevloeiing van buitenlandsch geld afwezig waren, terwijl de symptomen der afvloeiing van tijd tot tijd konden worden waargenomen. Met deze *waarneming*, waarop mijn zienswijze *wél* gebaseerd is, zijn de cijfers der statistiek — van welker betrekkelijke waarde ik overtuigd ben — *grosso modo* in overeenstemming.

Nu leest de heer Hulshoff Pol die cijfers anders dan ik. Hij neemt aan, dat de vermindering van het vlottend tegoed in het buitenland met *f* 650 miljoen voor *f* 350 miljoen moet worden toegeschreven aan het bevrozen door Stillhalte-regelingen. Dit staat inderdaad in Mr. Witteveen's toelichting, maar ik heb aangenomen, dat de toelichting te dezen op een misverstand berust. Zij is immers in strijd met de omschrijving van den post „vermindering van het vlottend tegoed als resultaat van toegestane en afgeloste credieten”. Een Stillhalte-crediet is, helaas, geen afgelost crediet. Bovendien zou men dan toch ergens den post moeten vinden: „vermeerdering van het niet vlottend tegoed” en die is er niet. Ik moet dus voorschands aannemen, dat de omschrijving van den post juist en de toelichting onjuist is.

Is dit juist, dan kloppen de cijfers inderdaad *grosso modo* met mijn waarneming. En op grond van die waarneming zou ik ook, stel dat ik de cijfers eens las gelijk Mr. Hulshoff Pol, nooit tot zijn conclusie komen, dat er wel toevloeiing van buitenlandsch geld moet geweest zijn. Ik zou dan hebben moeten aannemen, dat de cijfers onvolledig zijn.

Wat de liquiditeit der positie van Nederland tegenover het buitenland betreft, slechts de opmerking, dat het m.i. niet aangaat om, gelijk de heer Hulshoff Pol

doet, den surplus-goudvoorraad geheel buiten beschouwing te laten; voorts, dat er gelukkig nog altijd vorderingen op het, niet door Stillhalte getroffen, buitenland bestaan, die inderdaad als vlottend bezit beschouwd kunnen worden.

Met den heer Hulshoff Pol ben ik van meening, dat de angstpsychose van Nederlanders en buitenlanders gevaar voor den Gulden kan opleveren. Maar ik vind niet, dat, zooover buitenlanders betreft, dit gevaar sinds 1931 quantitatief grooter is geworden. Ik geloof eerder het tegendeel.

N a s c h r i f t. Het verwondert mij wel eenigszins, dat de heer Beyen de door hem in zijne vorige beschouwing (Ec.-Stat. Ber. van 14 April jl.) vermelde cijfers thans degradeert tot een soort van bevestiging van zijn eigen waarneming. Wie zijn ingezonden stukje onbevooroordeeld leest, moet wel tot de conclusie komen, dat zijne cijfers het middelpunt van zijn betoog vormden en het is juist de strekking van mijn onderschrift geweest om de ondeugdelijkheid van deze door hem gelegde statistische basis aan te toonen.

Wat overigens zijne observaties betreft, meen ik er op te moeten wijzen, dat het terrein zóó uitgebreid en onoverzichtelijk is, dat het m.i. zeer gevaarlijk geacht moet worden zich ten deze op eigen waarneming te verlaten. Waar bovendien, zooals ik reeds in mijn vorig onderschrift vermeldde, in tal van gevallen gelden bij de banken berusten, waarvan de vreemde origine verborgen blijft, mag men wel aannemen, dat deze waarneming, om het zacht uit te drukken, zeer onvolledig blijft.

Mr. Beyen bestrijdt nu mijne berekeningen in zoverre, dat naar zijn inzien onder de vermindering van het vlottend tegoed in het buitenland in het jaar 1931 ad f 650 miljoen niet de f 350 miljoen der Stillhalte-credieten begrepen mogen worden. Hij erkent weliswaar, dat volgens Mr. Witteveen's toelichting het laatste bedrag wel degelijk tot het eerste wordt gerekend, doch neemt de vrijheid deze toelichting voor foutief te verklaren.

Hiertegenover stel ik de pertinente verklaring, dat, naar mij ondershands door het Centraal Bureau voor de Statistiek werd verzekerd, deze toelichting is samengesteld *in overleg met De Nederlandsche Bank*, onder welker toezicht de verzameling van gegevens plaats vond. Zij is derhalve beslist als officieel te beschouwen en niemand heeft het recht haar te desavoueren, tenzij daarvoor deugdelijke bewijzen worden aangevoerd.

De argumenten, welke de heer Beyen ter adstructie van zijn standpunt gebruikt, zijn m.i. echter allermint overtuigend. Hij merkt allereerst op, dat de Stillhalte-credieten niet tot het totaalbedrag van f 650 miljoen gerekend mogen worden, omdat zij niet passen bij de omschrijving van dezen post „vermindering van het vlottend tegoed als resultaat van toegestane en afgeloste credieten”. Het is m.i. niet verdedigbaar om op een dergelijke wijze aan de letter van eene algemeene omschrijving te hangen. Aldus zou men evenmin tot dezen post mogen rekenen de vermindering als gevolg van depreciatie van de buitenlandsche munt, die volgens de officieele toelichting óók een van de oorzaken vormt van de vermindering met f 650 miljoen. Eene dergelijke meening zou zelfs Mr. Beyen wel niet willen verdedigen. Het ligt voor de hand, dat eene stereotiepe omschrijving niet altijd precies alle onderdeelen dekken kan, wanneer het gaat om zeer bijzondere gevallen, die men van tevoren niet heeft kunnen voorzien. Bovendien zouden de Stillhalte-credieten met eenigen goeden wil wel degelijk onder de omschrijving kunnen worden gerangschikt. Een zoodanig crediet is immers aanvankelijk vrijwillig toegestaan en daarna weliswaar niet afgelost, maar dan toch slechts noodgedwongen geprolongeerd en dus niet meer vrijelijk toegestaan. Derhalve kunnen deze Stillhalte-bedragen, m.i. ook

naar de omschrijving tot den bedoelden post worden gerekend.

Dat men in mijn gedachtengang ergens een post zou moeten vinden „vermeerdering van het vlottend tegoed”, bestrijd ik. In de toelichting zelve — en er is waarlijk geen reden deze toelichting eenvoudig opzij te schuiven — is in dit verband uitdrukkelijk sprake van „afschrijvingen door de crediteuren”. De Stillhalte-credieten zijn dus voor het jaar 1931 beschouwd als verlies, dat is afgeschreven. Voor deze opvatting viel omstreeks 1931 veel te zeggen, omdat zij een zeer dubieus tegoed vormden en men zeer vreesde er niet veel van terug te zullen zien. Ook nu nog hangt boven deze sommen het Damocles-zwaard van depreciatie, dan wel onwil of onmacht om terug te betalen. Voor zoover bedoelde bedragen na 1931 zijn of worden terugbetaald, zullen deze betalingen weer paraseeren op de betalingsbalansen van de betrokken latere jaren. De tegenpost komt dus niet, zooals de heer Beyen meent, reeds in 1931 voor, maar in de volgende jaren zullen tegenposten voorkomen al naar gelang aflossingen plaatsvinden.

Tegen Mr. Beyen's interpretatie valt voorts aan te voeren, dat dienovereenkomstig de bevoren Stillhalte-credieten kalmweg nog altijd beschouwd worden als „vlottend tegoed”, alsof er niets gebeurd ware.

Ik ontken derhalve, dat de cijfers, ook al is het maar *grosso modo*, kloppen met de waarneming van den heer Beyen. En wat de waarneming zelve betreft, moge ik verwijzen naar het hierboven staande. Leest men de cijfers overeenkomstig mijne opvatting, dan komt men dadelijk tot de slotsom, dat zij geen steun bieden aan de meening van den heer Beyen. Waar de toeneming van den goudvoorraad voorts evenmin het gevolg kan zijn van een gunstige betalingsbalans, moet men wel tot mijne conclusie komen. De onvolledigheid der cijfers heb ik zelf vooropgesteld, doch deze is, zooals ik aanduidde, ten aanzien van de vlottende schuld aan het buitenland nog veel grooter dan ten opzichte van de saldi in het buitenland, en het zijn juist laatstbedoelde cijfers, welke de zienswijze van Mr. Beyen zouden moeten staven.

Ten aanzien van de liquiditeit der positie van Nederland tegenover het buitenland merk ik op, dat ik geenszins den „surplus-goudvoorraad” (bedoeld wordt blijkbaar de goudvoorraad in het buitenland) buiten beschouwing wensch te laten. In mijn eerste onderschrift heb ik daarom in dit verband gesproken van het goudbedrag van De Nederlandsche Bank in den vreemde in 1931, dat in 1932 is teruggetrokken. Ik meen echter, dat buitenlandsche goudvoorraden onder de huidige omstandigheden allermint veilig zijn, zooals blijkt uit het plotselinge goudembargo, dat de Ver. Staten voor de tweede maal in zeer korten tijd hebben ingesteld. De heer Beyen is van oordeel, dat er gelukkig nog altijd vorderingen op het met de Stillhalte getroffen buitenland bestaan, die inderdaad als vlottend bezit kunnen worden beschouwd. Ik wil niet ontkennen, dat die er nog zijn, maar in het algemeen twijfel ik er aan, omdat men tegenwoordig ten aanzien van hetgeen buitenlandsche Regeeringen op financieel gebied zullen doen, elken dag de onplezierigste verrassingen kan beleven. Is er niet nog onlangs, toen de Ver. Staten tot inflatie overgingen, sprake van geweest, dat ook Frankrijk, nota bene goudland bij uitnemendheid, maatregelen zou treffen om zijn valuta te beschermen? Al is het niet zoover gekomen, zoo typeert dit toch den toestand. En wie had kort geleden gedacht dat Amerika, dat stikt in zijn goud en steeds een gunstige betalingsbalans had en nog heeft, tot inflatie en valuta-beperkingsmaatregelen zou overgaan?

Dat het gevaar voor angstpsychose van buitenlanders sinds 1931 quantitatief eer kleiner dan grooter zou zijn geworden, betwijfel ik. Er bestaat veeleer aanleiding om het tegendeel aan te nemen, omdat de geld-toevloeiingen van vreemden na dat jaar nog zijn voortgegaan. Bovendien wordt de economische toe-

stand van ons land van jaar tot jaar slechter en wegens de crisis en tengevolge van afweermatregelen van het buitenland, in den laatsten tijd vooral van Duitschland. In Nederlandsch-Indië is nog geen verbetering in den toestand te bespeuren, integendeel; daarom moet Nederland blijven doorgaan met overheids- en particuliere credieten te verstrekken om het economisch leven daar op de been te houden. Intusschen blijft Nederland in het allerminst goedkope Europa nog altijd een bijzonder duurte-eiland, wegens de geringe daling van loonen.

Tenslotte acht ik het niet onmogelijk, dat de hier te lande reeds geruimen tijd bestaande inflatie-strooming tengevolge van het Amerikaansche experiment zeer in kracht zal toenemen en het is nu de vraag, of de Regeering, die den gouden standaard in elk geval wenschte te handhaven, daartegen op den duur bestand zal blijken.

Alles dus redenen om aan te nemen, dat de kans op angstpsychose van vreemdelingen eer toe- dan afneemt.

HULSHOFF POL.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE ENGELSCHE BEGROOTING.

Prof. Dr. P. Geyl te Londen schrijft ons:

De begrooting van Neville Chamberlain heeft geen verrassingen gebracht. In weerwil van de discussie over „expansionisme”, waarover ik reeds geschreven heb¹⁾, en van de onrust zelfs onder zijn conservatieve volgelingen, heeft de Kanselier opnieuw een pronkstuk van „financieele orthodoxie” geleverd. Zoals de „Times” het met ongewone scherpte uitdrukte; wij zien den Kanselier nogmaals in de stichtende rol van een rechtschapene, worstelend met tegenspoed, maar van eenige voorbereiding tot betere tijden is in zijn houding geen sprake. Geen verlichting van de inkomstenbelasting, geen uitgaven voor werkverschaffing, die een leening vereischt zouden hebben, een scherp afwijzen van alle verleidelijke theorieën, dat men zijn berekeningen niet binnen één jaar moest laten opsluiten, maar nu kon uitgeven in de verwachting de schade over een tijdsverloop van drie jaar goed te maken, en als positieve politiek niets dan een grimmige vastberadenheid om een gewone jaarlijksche begrooting in evenwicht te houden.

Dat is de hoofdzaak en eigenlijk werd niet anders verwacht. Op zichzelf is natuurlijk onder de omstandigheden het in evenwicht houden der begrooting een zware taak. De opbrengst der belastingen zakt nog steeds. In 1931 (April 1931—April 1932) kwam er van de inkomstenbelasting, de extra-belasting op hooge inkomens inbegrepen, £ 364.000.000 binnen. Voor het nu afgelopen jaar was de opbrengst geraamd op £ 326.000.000, maar in werkelijkheid leverde die belasting maar £ 312.000.000. De raming voor het aangebroken jaar is nog veel lager: £ 291.000.000; aangenomen, dat zij niet opnieuw teleurstelt, is er dus, zoals Sir Herbert Samuel in het Lagerhuisdebat zeide, „in het centrum zelf van onze nationale financiën” over het korte tijdsverloop van twee jaar een achteruitgang van £ 73.000.000 geweest.

Daar staat tegenover, dat de indirecte belastingen nu, dank zij de nieuwe protectionistische politiek, en in weerwil van teleurstellingen ook hier, meer opbrengen dan vroeger. Inkomende rechten en accijnzen waren in de begrooting van 1931 tezamen verantwoordelijk voor £ 244.000.000; nu moeten zij £ 269.000.000 opbrengen. In dat cijfer blijkt de volle stijging van de opbrengst der tarieven niet: die loopt van £ 125.000.000 tot £ 168.000.000, maar tegelijk dalen de accijnzen van £ 119.000.000 in 1931 tot £ 101.000.000 in de jongste raming. De opbrengst der tarieven is in het afgelopen jaar tegengevallen, gevolg deels van de nog steeds doorgaande daling der prijzen, deels van de omstandigheid, dat de protectionistische politiek

er beter in geslaagd is om den invoer in Engeland te belemmeren dan de ontwerpers zelf voorzagen. Zij juichen nu over het herstel van de handelsbalans, welke, volgens de geijkte protectionistische voorstelling van vóór twee jaren, Engeland met den ondergang bedreigde.

Hoe dat zij, ook zóó is het zwaartepunt van Engeland's staatsinkomsten bezig zich van de directe naar de indirecte belastingen te verplaatsen, een gang van zaken, die strijdt met alles wat Liberalen en Democraten steeds voor een gezonde ontwikkeling gehouden hebben.

De positie wordt iets gemakkelijker doordat de welgeslaagde conversie van oorlogsleening — het meest wezenlijke succes van Chamberlain's administratie — de schuldrente teruggebracht heeft van £ 262.000.000 op £ 224.000.000. De Kanselier heeft daaruit tevens vrijheid genomen om dit jaar niets voor aflossing uit te trekken. Met alle orthodoxie en heldenmoed is er toch een bedenkelijk afglijden van wat vóór eenige jaren nog als een onveranderlijke regel gold: toen werd voor rente en amortisatie samen de vaste som van £ 355.000.000 aangenomen, hetgeen natuurlijk zeggen wil, dat de proportie van afbetaling van jaar tot jaar stijgen zou. Die som is in 1931 al verlaagd, maar nu is het beginsel zelf met een beroep op de verrichte conversie en op de crisis opgegeven.

Op deze manier dan, en door terzijdestelling van betalingen aan Amerika (zooals ook bij de vorige begrooting was gebeurd, met het gevolg, dat er tenslotte toch een deficit is gekomen, dat met een leening goed gemaakt is moeten worden), heeft Chamberlain tusschen inkomsten en uitgaven een evenwicht hersteld, ja met behulp nog van eenige kleine nieuwe belastingen, hield hij een overschot in zijn berekeningen, waarmee hij, zooals altijd van een Kanselier verwacht wordt, ergens eenige verlichting kon aanbrenge. £ 17.300.000 was het overschot; niet minder dan £ 14.000.000 schonk hij meteen weer weg om een verlaging van den bier-accijns te kunnen invoeren.

De bier-accijns is in Engeland een geweldige bron van inkomsten: in het afgelopen jaar niet minder dan £ 74.000.000. Toch was dat minder dan ooit tevoren. Het bierverbruik is gestadig afgenomen in de laatste jaren, van 22.000.000 ton in 1924 tot nog geen 15.000.000 ton verleden jaar. Er is een levendige agitatie voor accijnsverlaging geweest. Vanouds interesseeren de Conservatieven zich voor bier als een volksdrank; de brouwers, die sterk georganiseerd zijn, en de kroeghouders zijn stutten van de conservatieve partij. Is Chamberlain daarvoor gezwicht? Of heeft hij eenvoudig de strikt departementale opvatting gehuldigd, dat de bierbelasting te hoog opgevoerd geweest is en dat men trachten moet het volk door goedkooper (en sterker) bier (want een hooger alcoholpercentage is een voorwaarde aan de brouwers gesteld) weer tot ruimer gebruik te verleiden?

Onder de kleine nieuwe belastingen, die ik aanstipte, zijn er, behalve een zegelbelasting, ook twee, waaraan grotere kwesties vastzitten: een verhooging van de belasting op zware benzine, zooals ze door zware motorwagens gebruikt wordt, is welkom aan de spoorwegen, die onder de nieuwe concurrentie zoo lijden; en een voornemen om de co-operatieve vereenigingen te belasten, wier winsten onder de leden verdeeld tot nogtoe niet als eigenlijke winst, maar als „te veel betaald” beschouwd zijn, is evenzeer welkom aan den winkelstand, die de co-operatieve mededinging verfoeit.

Dit alles zijn kleine trekjes, die doen zien, dat de geest, waarin de begrooting ontworpen is, door en door conservatief, partij-conservatief, moet heeten. Maar heel sterk geteekend is de begrooting toch niet. Haar voornaamste kenmerk is het negatieve, het afwijzen van de expansionistische theorieën, de onwil om het evenwicht in gevaar te brengen door een rechtstreeksch aanvatten van het werkloosheidsprobleem. Keynes heeft in de „Times”, die met zijn denkbeelden

¹⁾ Zie E.-S.B. dd. 5 April 1933.

ronduit sympathiseert, zijn geërgerde teleurstelling uitgesproken. Sir Herbert Samuel heeft scherper gesproken dan gewoonlijk. Maar er is onder de Conservatieven, die nu eenmaal het land regeeren, toch overwegende bijval. Het herstel van financieel credit, waarop Chamberlain uit naam van heel de nationale regering prat gaat, is een feit, waar alle sociaalgezind ongeduld, alle radicale kritiek, op afstuit. Chamberlain wil de financiële kracht bewaren en op verbetering van den economischen toestand doodeenvoudig wachten. En daarbij blijft het.

SCHATTING VAN DE MET BIETEN BEBOUWDE OPPERVLAKTE VAN EUROPA IN 1933/'34.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen schrijft ons:

Hoewel de aanplant in alle landen nog niet ten einde is, en ook daar, waar de bieten reeds in den grond zijn, niet steeds een volledig overzicht over de bebouwde oppervlakte kan worden verkregen, is de toestand toch in zooverre overzichtelijk, dat men in de hoop, om het werkelijk resultaat te benaderen, een raming voor de in Europa gedurende dit voorjaar met bieten bebouwde oppervlakte kan opstellen.

Raming van de met bieten bebouwde oppervlakte (1933) en bietsuikerproductie 1932/'33.

	Met bieten bebouwde oppervlakte in 1000 HA.			Bietsuikerproductie in 1000 metr. tonnen ruwsuikerwaarde	
	Raming 1933	1932	1931	Raming 1932/'33	Opbr. 1931/'22
Duitsland....	275 ¹⁾	218 ²⁾	321 ³⁾	1.090	1.595
Dantzig	6	5	6	20	22
Tsjecho Slowak. 148	138	179	630	814	
Oostenrijk	45	43	43	165	163
Hongarije	35	33	56	103	125
Frankrijk	240	234	226	1.018	874
België	54	54	51	264	205
Nederland	46	40	37	240	172
Polen	100 ⁴⁾	115 ⁴⁾	138 ⁴⁾	417	493
Denemarken ..	43	38	29	192	122
Zweden	49	41	35	235	144
Italië	79	75	107	319	363
Spanje	86	82	113	255	402
Joego Slavië ..	21	33	37	85	83
Roemenië.....	43	20	15	64	48
Bulgarije.....	11	16	11	27	26
Zwitserland ..	2	1	1	7	6
Gr.-Brittannië	140	103	95	373	284
Iersche Vrijstaat	5	5	2	27	6
Finland	3	2	2	6	4
Letland	11	8	5	25	10
Lithauen	4	6	3	18	7
Turkije (Europ.)	14	10	9	18	16
Europa zonder					
Sovjet-Unie ..	1.460	1.320	1.521	5.598	5.984
Sovjet-Unie ..	1.200 ⁵⁾	1.537	1.294	940	1.493
Totaal Europa	2.660	2.857	2.815	6.538	7.477

¹⁾ Bovendien is de oogst van 25.000 a 35.000 HA. bestemd voor vervoederingsdoeleinden.

²⁾ Bovendien werd de oogst van 19.000 HA. vervoederd.

³⁾ " " " " " 22.000 " "

⁴⁾ Deze cijfers hebben alleen betrekking op de bebouwde oppervlakte van de tot suiker te verwerken bieten.

⁵⁾ Cijfers van het officieele plan.

De in de raming vermelde cijfers berusten op een uitgebreid onderzoek in de verschillende landen. Slechts voor de Sovjet-Unie is deze methode inmiddels niet bruikbaar. Daar het niet mogelijk is, betrouwbare personen voor het verstrekken van inlichtingen te raadplegen, moesten de van officieele zijde gepubliceerde cijfers zonder verdere controle worden overgenomen.

Daar het het vorige jaar is gebleken, dat de tegenwoordig ten dienste staande middelen en hulpmiddelen niet voldoende zijn om een areaal van ongeveer dezelfde grootte als in het herziene Vijfjarenplan is beraamd, met succes met bieten te bebouwen, werd in plaats van de in het Vijfjarenplan vermelde 1.675.545

H.A. voor dit jaar slechts 1.200.000 H.A. (tegen 1.537.000 H.A. vorig jaar) voor den aanplant met suikerbieten vastgesteld. Of dit kleinere plan zal kunnen worden uitgevoerd, staat nog niet vast, daar het koude weer den aanbouw van graan heeft vertraagd en daarmee ook den bietenuitzaai heeft tegengehouden.

De belanghebbenden bij de suikercultuur stellen daarom zooveel belang in de eerste berichten over de met bieten bebouwde oppervlakte, omdat uit de bebouwde oppervlakte verschillende conclusies omtrent den omvang van de productie kunnen worden afgeleid. Dergelijke conclusies kunnen evenwel zeer bedriegelijk zijn, omdat het resultaat van den oogst, voor zoover deze de hoeveelheid bieten en het suikergehalte betreft, in hooge mate afhankelijk is van de weersgesteldheid gedurende den groeitijd, den oogst en de verwerking van de bieten en, omdat zich ondanks een uitbreiding van de bebouwde oppervlakte, een vermindering van de productie en omgekeerd kan voordoen.

In ieder geval is het van groot belang te weten, dat de aanplant van bieten in Europa, zonder de Sovjet-Unie, vermoedelijk circa 10 pCt. grooter zal zijn dan het vorige jaar, daarentegen ongeveer 6 pCt. kleiner dan in 1931. Voor geheel Europa daarentegen valt als gevolg van den kleineren aanplant in Rusland ten opzichte van de twee laatste jaren een achteruitgang te constateeren van 6.9 pCt., resp. 5.5 pCt.

De geraamde cijfers behoeven nog een zekere verbetering, omdat de cijfers niet definitief zijn. Inzonderheid in landen, waar, zooals in Duitschland, Dantzig, Tsjecho-Slowakije, Hongarije, Frankrijk, Polen, Letland en Lithauen, de bietencontracten geheel of ten deele op grond van bepaalde hoeveelheden bieten en niet, zooals vroeger gebruikelijk was, op grond van een bepaald areaal werden afgesloten, is het twijfelachtig, welke oppervlakte de afzonderlijke bietenboeren in overeenstemming met hun contingent achten en met bieten zullen bebouwen. De rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek van midden Mei zal in dit opzicht beter uitsluitsel geven; een absoluut betrouwbaar overzicht zal echter eerst in den herfst kunnen worden verkregen.

In ieder geval mag worden aangenomen, dat de raming het werkelijk resultaat vrijwel zal benaderen, want b.v. mijn raming van April 1932 ¹⁾ (1.403.000 H.A. voor Europa zonder Rusland) verschilde onder minder gunstige omstandigheden dan dit jaar slechts weinig met het werkelijke resultaat (1.320.000 H.A.).

Indien men wil aannemen, dat de opbrengst per H.A. in de verschillende landen gedurende de campagne 1933/'34 gelijk zal zijn aan die van het loopende jaar (1932/'33) — een veronderstelling, die derhalve eenigszins gewaagd is, omdat de suikeropbrengst per H.A. verleden jaar in de meeste landen boven de normale was — dan kan men uit de bebouwde oppervlakte van 1.460.000 H.A. een suikeropbrengst van 6.232.000 ton berekenen. Een areaalvermeerdering met 10.6 pCt. zou met een productievermeerdering van 11.3 pCt. overeenkomen. Deze sterke toeneming van de productie moet worden toegeschreven aan het feit, dat een uitbreiding van de te bebouwen oppervlakte juist in die landen plaats vindt, welke een suikeropbrengst hebben, die boven het Europeesch gemiddelde ligt, terwijl het areaal in enkele landen met een gemiddeld lagere suikeropbrengst werd ingekrompen. Nogmaals moet de aandacht erop worden gevestigd, dat de waarschijnlijkheid tegen het opnieuw verkrijgen van zoo groote suikeropbrengsten als in 1932/'33 spreekt.

Voorts is nog van belang om na te gaan, hoe de toestand in de bij de internationale suikerconventie aangesloten landen en in het overige deel van Europa is. De tot deze conventie behoorende landen moeten, voor zoover thans kan worden beoordeeld, met een grooter areaal van 7.11 pCt. rekening houden, het-

¹⁾ Zie Economisch-Statistische Berichten van 4 Mei 1932.

geen bij gelijke suikeropbrengsten als in 1932/'33 met een grootere productie van 9.42 pCt. zou overeenkomen.

De gestegen productie van deze groep landen moet in hoofdzaak aan Duitschland worden toegeschreven, dat zijn groote suikervoorraden aan het einde van de loopende campagne (1932/'33) tot circa 330.000 ton zal hebben verminderd. Dit land heeft een uitbreiding van de bebouwde oppervlakte ook inderdaad nodig, wanneer het verbruik zich op het niveau van dit jaar handhaaft. Indien de oogst niet goed zou uitvallen, dan zou de grootere bebouwde oppervlakte nog steeds niet voldoende zijn, om den geraamden uitvoer van ongeveer 100.000 ton ruwe suiker mogelijk te maken.

De Europeesche landen, welke niet tot de suikerconventie zijn toegetreden (met uitzondering van de Sovjet-Unie), hebben hun aanplant met 13.44 pCt. verhoogd en hun productie zou, wederom op voorwaarde van even groote suikeropbrengsten als het vorige jaar, een toeneming met 12.96 pCt. doen verwachten.

Er moet echter nogmaals de nadruk op worden gelegd, dat dergelijke berekeningen op zeer zwakke gronden rusten, omdat het resultaat van de productie niet alleen afhangt van de bebouwde oppervlakte, doch zeer zeker ook van de weersgesteldheid en andere omstandigheden, die op het resultaat van de campagne invloed uitoefenen; speciaal het vorige jaar vormt door zijn suikeropbrengsten, welke zich bijna overal boven het normale bewegen, een slechte vergelijkingsbasis.

Wat de Sovjet-Unie betreft, is, zooals reeds gemeld, de met bieten bebouwde oppervlakte officieel op 1.200.000 H.A. tegenover 1.537.000 H.A. in het vorig jaar bepaald. Of deze oppervlakte inderdaad met bieten zal worden bebouwd, staat, zooals bekend, nog niet vast. Nog ongewisser is natuurlijk, hoe het weer verder zal zijn, welke bearbeiding de velden zullen ondergaan en welk deel van den bietenoogst naar zijn eigenlijke bestemming, de suikerproductie, zal worden gevoerd. Het vorige jaar werden zeer veel bieten stilletjes voor veevoer gebruikt of als voedingsmiddel voor den mensch aangewend, terwijl bovendien veel bieten door de transportmoelijkheden eenvoudig verloren gingen. De voor de suikerindustrie aansprakelijke instanties hebben strenge instructies gegeven, die een terugkeer van dergelijke toestanden moeten verhinderen. Bij de kleinere bebouwde oppervlakte zal het dit jaar wellicht gemakkelijker zijn, een beter resultaat te verkrijgen, dan bij den uitgebreiden aanplant van het vorige jaar.

Indien gedurende de campagne 1933/'34 slechts een suikeropbrengst van zegge 1.10 ton ruwsuikerwaarde per H.A. zou worden verkregen, een resultaat, dat ook voor de Sovjet-Unie zeer bescheiden kan worden geacht, dan zou het mogelijk zijn, van de 1.200.000 H.A. land, dat met bieten voor de suikerproductie zal worden bebouwd, 1.320.000 ton te verkrijgen tegen

900.000—940.000 ton, die in 1932/'33 werden geproduceerd, (het nauwkeurig resultaat is nog niet bekend, alhoewel de laatste fabrieken in Maart haar werkzaamheden hebben beëindigd).

Omtrent overproductie in de Sovjet-Unie behoef men zich deswegen echter niet ongerust te maken, daar zelfs een dergelijke productie niet voldoende zou zijn om de vraag naar suiker in het land zelf volkomen te bevredigen. *Nadruk verboden.*

AANTEKENINGEN.

De haven van Rotterdam in 1932.

Aan het Jaarverslag over 1932 van de Scheepvaart Vereeniging Zuid ontleenen wij o.a. het volgende:

In het afgelopen jaar hebben tal van crisis- en andere maatregelen van een aantal landen — naast door de eigen regeering getroffen regelingen tot steun aan verschillende industrieën of takken van bedrijf — er voor een groot deel in bijgedragen de goederenbeweging over onze haven nog ernstiger te doen verminderen dan in het jaar 1931 reeds het geval is geweest.

De totale teruggang in de goederenbeweging in 1932, vergeleken bij 1931, bedroeg circa 26.3 pCt.; dit cijfer was in 1931, vergeleken bij 1930, circa 17.9 pCt.

Het onderstaande overzicht geeft een duidelijk beeld van de catastrophale afmetingen, welke de teruggang in het goederenvervoer over de Rotterdamse haven heeft aangenomen.

Het grootste deel van den teruggang komt weliswaar, evenals in het vorig jaar, voor rekening der massagoederen, doch ook de vermindering in het stukgoedverkeer is zeer beduidend.

Vergeleken bij de cijfers van het jaar 1930, in welk jaar de invloed der crisisverschijnselen zich reeds terdege deden gelden, is de teruggang in de totale goederenbeweging circa 39.5 pCt., resp. massagoed circa 45.0 pCt., stukgoed circa 19.2 pCt.

Hoezeer de groote achteruitgang in onze haven beïnvloed is door den algemeenen crisistoestand, lijdt het naar onze meening geen twijfel, dat de ten behoeve van verschillende takken van bedrijf in Nederland getroffen crisismaatregelen hierop van groote beteekenis zijn. In het vorig jaar wezen wij reeds op den achteruitgang van het meelvervoer over Rotterdam, tengevolge van de invoering van de Tarwewet. De contingentering van vleesch heeft den invoer van gekoeld vleesch over Rotterdam practisch te niet gedaan en de hierbij betrokken bedrijven onherstelbaar nadeel bezorgd.

Niet alleen de rechtstreeksche nadeelen voor de Rotterdamse haven door het verlies van den directen overslag, de indirecte nadeelen zijn vermoedelijk nog grooter, omdat het vervoer van goederen over Rotterdam, andere bedrijvigheid met zich brengt en zulks dus op alle lagen van de Rotterdamse bevolking terug slaat.

Vergelijkend overzicht van het goederenverkeer, doorvoer verkeer inbegrepen, te Rotterdam bij in- en uitvoer *ter zee* over de jaren 1931 en 1932, uitgedrukt in cijfers van 1000 ton.

	Inkomend ¹⁾		Uitgaand ¹⁾		1931 Totaal in- komenden uitgaand	1932 Totaal in- komenden uitgaand	Percen- tage van het totaal 1931	Percen- tage van het totaal 1932	Percentsgewijze vermeerdering of vermindering, '32 bij '31 vergeleken
	1931	1932	1931	1932					
Massagoed:									
Graan, zaden, enz.	4893	4605	202	213	5095	4818	18.19	23.33	— 5.44
Erst.....	4065	2092	8	4	4073	2096	14.54	10.15	— 48.54
Kolen.....	1137	901	8232	5387	9369	6288	33.45	30.45	— 32.89
Oliën.....	961	797	180	140	1141	937	4.08	4.54	— 17.88
Hout.....	964	561	10	12	974	573	3.48	2.77	— 41.17
Totaal massagoed..	12020	8956	8632	5756	20652	14712	73.74	71.24	— 28.76
Totaal stukgoed....	3824	3215	3531	2723	7355	5938	26.26	28.76	— 19.27
Algemeen totaal ..	15844	12171	12163	8479	28007	20650	100.—	100.—	— 26.27

¹⁾ Deze cijfers zijn ontleend aan de maandstatistieken van den In-, Uit- en Doorvoer, samengesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

De Amsterdamsche beurs in de eerste vier maanden van 1933.

De beurs te Amsterdam heeft in de eerste maanden van dit jaar een afwijkende beweging getoond van de koersontwikkeling in de vorige drie crisisjaren. Het was in de jaren 1930, 1931 en 1932 een opmerkelijk verschijnsel, dat de beurs in de eerste maanden van het jaar steeds vast gestemd was om daarna in den loop van het jaar wederom een dalende richting in te slaan. ¹⁾ Wij kunnen dit verschijnsel het best illustreeren aan de hand van het aandeelen-indexcijfer van de Bank voor Handel en Scheepvaart. Op de verschillende data was dit indexcijfer, dat voor elk jaar een ander *absoluut* bedrag vertegenwoordigt als volgt:

	Jan.	Febr.	Mrt.	April	Juli	Sept.	Dec.
1930	100	101.9	98.3	101.2	91.7	83.6	77.4
1931	100	107.6	109.3	107.2	95.1	75.8	59.0
1932	100	109.7	113.7	98.3	97.0	120.6	111.2
1933	100	100.9	93.-	96.2			

Zooals men ziet, vormt dit jaar een uitzondering op het in de drie vorige jaren plaatsgevonden verschijnsel. De verklaring voor de koersstijging in de eerste maanden van het jaar, moet o.i. voor een belangrijk deel gezocht worden in de industriële bedrijvigheid in de Ver. Staten. Onze beurs volgt over het algemeen de koersfluctuaties van de beurs te New-York, zij het weliswaar niet altijd in dezelfde mate. Dat de Amerikaanse beurs in het begin van het jaar in 1930, 1931 en 1932 vast gestemd was, hield nauw verband met de toenemende bedrijvigheid in de automobiël-industrie en daarmee vanzelf in de staalnijverheid. Beschouwt men de maandelijksche productie van

¹⁾ In 1932 is het indexcijfer tot begin Juni gedaald, daarna sterk gestegen tot begin September en vervolgens weder eenigszins gedaald.

automobielen in de Ver. Staten, dan valt een sterke opleving in het begin van het jaar te constateeren ¹⁾.

Men ontkomt niet aan den indruk, dat deze regelmatige seizoensbeweging in de vorige jaren vaak werd overschat en tot overdreven koersstijgingen aanleiding gaf, omdat men daaruit het einde van de crisis meende te kunnen concluderen.

De koersontwikkeling in de laatste maanden is voor een deel eveneens in dit licht te beschouwen. De bankcrisis in de Ver. Staten heeft niet alleen de regelmatige seizoensopleving o.a. in de automobiël-industrie vertraagd, maar tevens ook een groote onzekerheid geschapen. Dat deze bankcrisis desondanks betrekkelijk weinig invloed op de beurs heeft gehad, is zoowel een gevolg van de sterke vermindering van de credietverleening als van de betrekkelijk stabiele positie van de grondstoffenmarkten in de laatste maanden.

Intusschen heeft de depreciatie van den Dollar op de Amerikaanse beurzen een wilde hausse ontkend, die, zij het in veel mindere mate, op de Amsterdamsche beurs is overgeslagen.

Bij een beschouwing van de toekomstige koersontwikkeling op de beurs te New-York, moet men met twee belangrijke feiten rekening houden. In de eerste plaats zal de mate van depreciatie van den Dollar een zeer belangrijke rol spelen, omdat hoe lager de Dollar ten opzichte van de goudvaluta's daalt, hoe krachtiger de „boom” zal zijn, die hierdoor ontstaat, waarbij wij geheel buiten beschouwing laten de vraag, of deze „boom” een tijdelijk of een meer langdurig karakter zal dragen. Daarbij komt een tweede factor, waardoor de koersontwikkeling op zichzelf beschouwd, zoo moeilijk te beoordeelen is. De opleving in de Amerikaanse industrie, waarbij wij speciaal den-

¹⁾ Zie hiervoor de grafiek in het „Economisch-Statistisch Kwartaalbericht” van 26 Jan. 1933 op blz. VI.

Indexcijfers van Nederlandsche aandeelen.

De Bank voor Handel en Scheepvaart te Rotterdam zendt ons onderstaand overzicht:

Indexcijfers van 12 aandeelengroepen der Amsterdamsche effectenbeurs. ¹⁾

	Banken	Electriciteit	Handels-ondern.	Industrie	Kunstzijde	Mijnbouw	Olie	Rubber	Scheepvaart	Suiker	Tabak	Thee
Gemiddelde 1929	158.3	337.5	168.0	432.7	243.0	268.7	402.0	233.5	125.0	398.4	487.3	443.2
„ 1930	149.4	257.7	125.6	264.9	87.4	177.2	371.1	110.7	82.6	292.9	361.3	357.2
„ 1931	118.1	211.8	93.4	167.7	64.5	144.5	209.8	51.8	49.6	181.9	241.6	251.4
„ 1932	76.4	178.3	67.1	115.6	37.6	106.4	137.5	27.0	24.9	107.2	137.9	175.9
Januari 1931	137.2	220.4	110.9	199.-	57.4	149.1	290.7	75.8	63.5	223.8	274.-	280.5
Februari „	140.7	239.9	117.5	217.5	69.7	167.5	307.3	80.2	65.6	238.4	307.8	292.1
Maart „	143.-	248.6	124.3	223.2	78.9	176.7	288.3	81.4	63.9	243.3	306.2	290.7
April „	139.4	238.4	113.5	207.3	84.4	172.4	253.9	58.5	57.5	219.5	299.8	283.4
Mei „	132.7	222.5	95.1	178.8	76.2	159.6	220.-	50.5	54.3	190.9	275.9	251.-
Juni „	127.5	217.5	89.-	165.1	68.7	150.8	208.6	48.4	53.1	191.3	262.4	249.7
Juli „	126.4	228.8	100.2	168.8	70.6	163.6	218.2	58.5	55.8	208.9	254.2	262.9
Augustus „	113.2	210.9	88.2	151.2	65.-	147.6	194.7	44.4	48.-	178.4	218.4	247.-
September „	95.3	190.1	73.6	126.1	60.9	118.9	147.9	31.7	37.3	134.-	168.7	220.1
October „	89.1	181.3	71.7	125.3	49.2	107.8	140.7	32.6	34.7	122.1	174.7	222.2
November „	93.2	184.2	75.4	135.4	48.9	120.1	133.6	32.9	34.9	125.9	196.3	237.2
December „	79.-	158.4	61.5	114.2	44.2	98.5	113.1	26.3	26.7	106.5	161.3	179.7
Januari 1932	80.5	174.4	63.5	124.-	43.5	107.4	118.9	28.2	27.4	108.-	173.7	181.4
Februari „	82.8	173.-	65.8	123.2	42.4	110.1	139.2	28.2	27.7	108.7	179.6	178.1
Maart „	81.3	184.7	69.-	122.9	41.7	110.9	149.3	24.2	27.-	112.7	176.3	182.2
April „	69.8	166.7	58.8	102.1	34.3	92.4	118.3	13.7	20.1	96.6	111.-	154.-
Mei „	65.-	163.9	52.5	93.5	33.5	86.8	117.8	14.2	19.1	84.5	101.9	157.3
Juni „	59.4	156.1	51.2	88.5	32.3	83.9	118.1	14.1	17.3	87.6	94.7	154.3
Juli „	68.3	167.1	63.7	106.1	34.1	92.2	129.1	22.5	21.-	105.6	120.1	175.6
Augustus „	79.8	183.5	71.5	126.2	33.2	104.9	153.5	35.1	26.4	118.-	138.4	200.5
September „	86.-	194.5	78.1	133.4	43.6	123.7	166.4	42.4	31.1	128.8	151.3	201.6
October „	83.7	189.3	77.5	127.1	39.4	120.4	147.-	34.-	28.5	118.7	135.8	187.6
November „	81.1	193.1	77.2	124.1	38.2	121.4	145.1	34.7	27.-	111.7	136.8	180.3
December „	78.9	193.2	76.4	116.1	35.-	123.1	146.7	32.8	26.1	104.9	135.-	157.3
Januari 1933	84.9	199.3	79.8	124.2	31.4	120.6	155.3	33.8	26.3	108.2	147.2	196.3
Februari „	82.8	194.2	76.4	118.8	28.5	121.6	146.8	30.1	23.7	103.1	141.9	199.6
Maart „	82.-	190.3	74.6	118.2	28.3	124.5	142.6	28.4	22.1	110.3	138.6	187.1
April „	80.9	190.6	73.3	120.7	26.-	125.9	144.7	31.9	21.7	111.5	127.6	185.1

Schommelingen in het aandeelen-indexcijfer. 2 Januari 1933 = 2.228.869.000 = 100.

2 Januari	100.-	1 Februari	100.9	1 Maart	93.-	5 April	91.5
11 „	104.1	8 „	100.1	8 „	96.8	12 „	92.6
18 „	101.3	15 „	98.9	15 „	96.-	19 „	92.8
25 „	101.6	22 „	94.3	22 „	95.5	26 „	96.2
				29 „	92.5		

¹⁾ Men zie voor de toelichting op dit overzicht het nummer van E.-S. B. van 15 Januari 1930, blz. 64.

Nadruk verboden

ken aan de automobiel- en de daarmede voor een belangrijk deel samenhangende staalindustrie, is dit jaar door de bankcrisis later ingetreden dan in de vorige jaren en het is bijna zeker, dat deze achterstand thans in versneld tempo wordt ingehaald. Deze factor oefent, met de depreciatie van den Dollar, een soort cumuleerende werking op de koersbeweging uit. Het is zelfs mogelijk, dat het inhalen van den achterstand in de industriële bedrijvigheid het intreden van de Ver. Staten in „boom“-periode zal vergemakkelijken. Het ligt voor de hand om te veronderstellen, dat in dit geval de koersstijging relatief groote proporties zal kunnen aannemen. v. d. V.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.
OPEN MARKT.

	1933				1932	1931	1914
	29 April	24/29 April	18/22 April	10/15 April	25/30 April	27 Apr./ 2 Mei	20/24 Juli
Amsterdam							
Partic.disc.	7/8	7/8-11/8	1/2-1	5/8	11/16-1	15/16-13/16	31/8-3/16
Prolong.	1	1	1	1	1-1/4	1 1/2-2 1/2	2 1/4-3/4
Londen							
Daggeld...	1/4-1	1/4-1	1/4-1	1/4-1	1 1/2-2	1-3 1/2	1 3/4-2
Partic.disc.	1/2-9/16	1/2-9/16	1/2-5/8	9/16-11/16	2-1/8	29/16	4 1/4-3/4
Berlijn							
Daggeld...	4 5/8-5 3/4	4 1/4-5 1/2	4 3/8-5 1/2	4 3/8-5 1/2	5-6 1/2	4 1/2-7 3/4	—
Maandgeld	4 1/2-6 1/2	4 1/2-6 1/2	4 1/2-6 1/2	4 1/2-6 1/2	5 1/2-6 1/2	—	—
Part. disc.	3 7/8	3 7/8	3 7/8	3 7/8	4 7/8-5	4 5/8	2 1/8-1/2
Warenw...	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4 1/2-5 1/2	4 7/8	—
New York							
Daggeld 1)	7/8	5/8-7/8	1-2 3/4	2 3/4-3	2 1/2-3/4	1 1/2-3/4	1 3/4-2 1/2
Partic.disc.	1	1	3/4-7/8	5/8-1 1/4	1	1 3/8-1 1/2	—

1) Koers van 28 Apr. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
25 April 1933	2.23 7/8	8.60 1/2	57.12 1/2	9.79 1/2	34.77	99 3/4
26 " 1933	2.26 3/8	8.46 1/2	56.95	9.79	34.76	99 3/8
27 " 1933	2.26 1/2	8.47	57.05	9.79	34.75	99 3/8
28 " 1933	2.26	8.43	57.30	9.79	34.74	99 3/8
29 " 1933	2.20 3/4	8.43 1/2	57.95	9.79 1/2	34.75	99 3/8
1 Mei 1933	2.10	8.27	57.60	9.79	34.77	99 3/8
Laagste d.w ¹)	2.09	8.20	56.80	9.78	34.70	98 7/8
Hoogste d.w ¹)	2.27 1/2	8.70	57.95	9.80	34.80	99 3/4
Muntpariteit	2.4878	12.1070	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag *)	Boekarest *)	Milaan **)	Madrid **)
25 April 1933	48.07 1/2	—	7.42	1.50	13.—	21.35
26 " 1933	48.03	—	7.42 1/2	1.50	12.92 1/2	21.30
27 " 1933	48.04	—	7.41	1.50	12.92	21.30
28 " 1933	48.05	—	7.41	1.55	12.92	21.29
29 " 1933	48.07 1/2	—	7.41	1.50	—	—
1 Mei 1933	48.05	—	7.41	1.55	12.90	21.30
Laagste d.w ¹)	47.95	—	7.37 1/2	1.45	12.85	21.10
Hoogste d.w ¹)	48.10	28.—	7.45	1.60	13.05	21.50
Muntpariteit	48.12 1/2	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
25 April 1933	3,85 3/4	3,38 1/2	25,55	44,80
26 " 1933	3,80	4,36	25,40	44,46
27 " 1933	3,72 1/4	4,30 3/4	25,25	44,06
28 " 1933	3,79 3/4	4,38	25,60	44,70
29 " 1933	3,85 3/4	4,53 3/4	26,60	46,30
1 Mei 1933	3,89	4,68 1/4	27,60	47,75
2 Mei 1932	3,66 1/4	3,94 1/4	23,78	40,52
Muntpariteit ...	4,86	3,90 3/8	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	15 Apr. 1933	22 Apr. 1933	24/29 Apr. 1933 Laagste	29 Apr. 1933 Hoogste
Alexandrië...	Piast. p. £	97 3/4	97 3/4	97 3/8	97 3/8
Athene	Dr. p. £	605	605	575	625
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
Budapest ...	Pen. p. £	19 3/4	20	19	20
Buenos Aires	d. p. \$	41	40 1/2	40	41 3/4
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/6 1/16	1/6 1/32	1/6	1/6 1/8
Constantin ..	Piast. p. £	705	720	705	725
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/3 13/16	1/3 7/8	1/3 3/4	1/5
Kobe	Sh. p. yen	1/2 7/8	1/2 5/8	1/2 5/8	1/3 1/8
Lissabon....	Escu. p. £	110	110	109 1/2	110 1/2
Mexico	\$ per £	12.50	13 1/2	13.—	14.—
Montevideo	d. per £	33	—	32 1/2	34 1/2
Montreal ..	\$ per £	4.12	4.32 1/2	4.31	4.43 1/2
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	5 3/8	5	4 7/8	5 1/8
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/2 5/8	1/2 3/8	1/2 5/8	1/3 5/8
Singapore ..	id. p. \$	2/3 3/4	2/3 3/4	2/3 3/8	2/3 1/8
Valparaiso 1)	\$ per £	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	30 3/4	31	30	31 1/4

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Londen 1) N.York 2)		Londen	
Date	Price	Date	Price
25 April 1933	20 7/16	25 April 1933	119/-
26 " 1933	18 3/4	26 " 1933	121/-
27 " 1933	20 3/10	27 " 1933	121/4
28 " 1933	20	28 " 1933	122/6
29 " 1933	19 7/8	29 " 1933	122/9
1 Mei 1933	—	1 Mei 1933	—
2 Mei 1932	16 1/16	2 Mei 1932	112/9
27 Juli 1914	24 1/16	27 Juli 1914	84 10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	22 April 1933	29 April 1933
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 13.688.926,85	f 4.337.940,61
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ult. Maart 1933 aan de gem. verst. op v. haar d. de Rijksadm. te heffen gem. ink. bel. en op. op de Rijksink. bel.	" 50.067,96	" 12.620,56
Voorschotten op ult. Maart 1933 aan de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofdsom der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en dergem. fondsbel., alsmede op. op de belastingen en op de vermogensbelasting	" 1.706.137,85	" 1.706.137,85
Voorloofschotten aan Ned.-Indië.....	" 4.788.475,72	" 4.788.475,72
Id. aan Suriname.....	" 158.759.897,90	" 160.402.329,68
Id. aan Curaçao.....	" 14.173.157,39	" 14.228.485,84
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen	" 6.858.879,74	" 6.828.275,93
Vord. op andere Staatsbedrijven 1)....	" 101.977.261,91	" 102.015.481,68
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeld-leeningen aan gemeenten (saldo)....	" 26.907.367,10	" 26.090.889,75
	" 15.780.035,38	" 15.820.035,38
Verplichtingen.		
Schatkistbiljetten in omloop.....	f 302.555.000,—	f 302.554.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 73.850.000,—	" 73.850.000,—
Zilverbons in omloop.....	" 1.564.774,—	" 1.558.015,50
Schuld op ult. Maart 1933 aan de gemeenten, wegens aan haar uit te keeren hoofdsom der pers. belasting, aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op. op de belastingen en op de vermogensbelasting	—	—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	" 15.864.612,28	" 16.148.363,58
Id. aan het Staatsbedrijf d. P. T. en T. 1)	" 103.574.611,22	" 100.973.409,45
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)....	" 177.207,68	" 177.207,68
Id. aan diverse instellingen 1).....	" 73.831.372,31	" 74.176.310,21

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	15 April 1933	22 April 1933
Vorderingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	—	—
waaronder Muntbiljetten.....	—	—
Saldo Javasche Bank.....	f 271.000,—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	" 157.116.000,—	f 158.760.000,—
Schatkistpromessen	" 1.250.000,—	" 1.050.000,—
Schatkistbiljetten	" 19.575.000,—	" 19.575.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 1.754.000,—	" 1.753.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	" 830.000,—	" 793.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	" 1.219.000,—	" 1.233.000,—
Voorschot van de Javasche Bank....	—	" 1.706.000,—

SURINAAMSCH-INDISCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekening(en)
25 Maart 1933..	875	1.037	468	768	2.241
18 " 1933..	876	1.076	468	766	2.265
11 " 1933..	874	1.090	447	770	2.229
4 " 1933..	876	1.184	458	776	2.293
25 Febr. 1933..	887	1.146	438	784	2.259
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluip. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 1 Mei 1933.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f 34.408.850,86 Bijbnk. „ 691.675,74 Ag. sch. „ 6.010.067,59	f	41.110.594,10
Papier o. h. Buitenl. in disconto	„		—
Idem eigen portef.	f 73.376.152,—		—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„		73.376.152,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 44.022.302,62 Bijbnk. „ 8.031.172,95 Ag. sch. „ 52.608.162,65	f	104.661.638,22
Op Effecten	f 103.603.241,67		—
Op Goederen en Spec.	„ 1.058.396,55		—
Voorschotten a. h. Rijk	„		—
Munt, Goud	f 98.200.915,—		—
Muntmat., Goud	„ 807.550.092,19		—
	f 905.751.007,19		—
Munt, Zilver, enz.	„ 22.600.427,94		—
Muntmat., Zilver	„		—
			928.351.435,13 ¹⁾
Belegging $\frac{1}{5}$ kapitaal, reserves en pensioenfond	„		20.152.241,86
Gebouwen en Meub. der Bank	„		5.000.000,—
Diverse rekeningen	„		13.406.611,03
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	„		19.331.195,17
		f	1.205.389.867,60
Passiva.			
Kapitaal	f 20.000.000,—		—
Reservefond	„ 3.000.000,—		—
Bijzondere reserve	„ 5.000.000,—		—
Pensioenfond	„ 8.483.933,64		—
Bankbiljetten in omloop	„ 1.004.835.835,—		—
Bankassigatiën in omloop	„ 161.084,51		—
Rek.-Cour. { Het Rijk f 24.250.820,73 saldo's: { Anderen „ 134.049.512,26			158.300.332,99
Diverse rekeningen	„		5.608.681,46
		f	1.205.389.867,60

Beschikbaar metaalsaldo f 463.219.435,54
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „ 1.158.048.589,—
¹⁾ Waarvan in het buitenland f 3.020.302,58.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo ¹⁾	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
1 Mei '33	98.201	807.550	1004.836	158.461	463.219	80
24 April '33	98.201	831.721	953.457	199.665	491.521	83
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
1 Mei 1933	41.111	—	104.662	73.376	13.407
24 April 1933	37.641	—	73.791	73.215	13.410
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Sedert den bankstaat van 4 Jan. 1929 op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking. ²⁾ Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
22 Apr. '33 ²⁾	152.670	—	204.490	35.520	56.666
15 „ '33 ²⁾	158.360	—	210.790	33.610	60.600
25 Mrt. 1933	112.037	46.477	206.400	35.592	61.717
18 „ 1933	112.037	46.016	206.999	34.546	61.434
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaal.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
22 Apr. '33 ²⁾	20.630	55.160	—	25.650	63
15 „ '33 ²⁾	20.450	54.830	—	24.890	65
25 Mrt. 1933	19.302	9.221	35.177	24.748	66
18 „ 1933	18.952	9.280	35.544	24.680	65
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in Banking circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
26 April 1933	186.858	371.935	74.004	11.631	11.452
19 „ 1933	184.835	376.123	67.841	11.830	11.832
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
26 April '33	68.531	10.782	100.936	37.105	74.924	50 $\frac{1}{16}$
19 „ '33	75.201	9.912	103.976	36.014	68.712	45 $\frac{13}{16}$
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
21 Apr. '33	80.835	1.307	2.426	4.644	1.455	2.676	3.200
14 „ '33	81.080	1.347	2.354	5.042	1.528	2.685	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Regk. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Particulieren
21 Apr. '33	6.608	2.423	83.780	364	2.021	17.882
14 „ '33	6.608	2.259	84.623	327	2.036	17.546
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
22 April 1933	407,1	19,0	104,9	2.870,6	68,9
15 „ 1933	421,4	18,5	108,4	2.996,2	72,1
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Regk.-Crt.	Diverse Passiva
22 April 1933	317,9	345,9	3.278,2	372,1	163,2
15 „ 1933	318,5	399,3	3.422,5	360,0	157,8
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 22, 15 April 1933, resp. 35; 21 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data	Goud		Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan de Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Regk. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
27 April 1933	2671	62	783	51	363	40	3.620	23	315
20 „ 1933	2671	62	779	55	363	40	3.611	41	307

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
12 Apr. '33	3.315,4	2.664,2	213,8	428,5	247,0
5 „ '33	3.278,8	2.651,9	209,6	436,2	286,0

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
12 Apr. '33	1.837,2	3.547,3	2.273,7	149,6	60,6	56,9
5 „ '33	1.837,4	3.644,1	2.196,1	149,6	59,7	56,1

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opsch. schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banken	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
1 Mrt. '33	488	9.627	8.196	1.599	15.971	5.288
22 Feb. '33	130	9.865	8.392	1.814	16.933	5.499

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

2 Mei 1933.

De vaste stemming op de tarwe-markt aan het einde der voorafgaande week heeft geen stand kunnen houden. De sterk verhoogde prijzen aan de termijnmarkten te Chicago en te Winnipeg hadden op 24 April hun hoogste punt bereikt en zijn na dien dag geregeld gedaald, terwijl de Dollarkoers vrijwel onveranderd bleef en zelfs iets verbeterde. Ook de koersen aan de termijnmarkt voor tarwe te Rotterdam daalden weder gevoelig, toen buitenlandsche kooporders ontbraken. Het feit, dat Canada den gouden standaard officieel verliet, was geen aanleiding tot prijsstommelingen, daar de Canadeesche Dollar practisch toch niet meer op goudbasis stond. De koers van den Canadeschen Dollar bleef tegenover dien der Ver. Staten vrijwel onveranderd. Er bestond voor tarwe in de afgelopen week goede vraag. In Engeland heeft de flauwe Pondenkoers zeker medegewerkt om de vraag naar tarwe te vermeerderen. Vooral in Australische tarwe zijn groote zaken tot stand gekomen tot oplopende prijzen, waarbij de koers van het Pond voor een groot gedeelte verantwoordelijk was voor de verhooging. Hier zijn de prijzen voor Australische tarwe eerder iets gedaald. Ook Platatarwe was goed gevraagd, doch tegen het einde der vorige week luidde de vraag. Naar China werden 45/50.000 tons tarwe verkocht. Ook Rusland onderhandelt over den aankoop van Platatarwe. In Manitobas waren de omzetten beperkt wegens de hooge prijzen, welke voor deze soort gevraagd werden. Nadat in de Ver. Staten de landbouw- en inflatiewetten waren aangenomen, is in Noord-Amerika de stemming weder omgeslagen en waren op Zaterdag de koersen aan de termijnmarkten belangrijk hooger. Wel zakte de koers van den Dollar, doch niet in dezelfde mate als de prijzen aan de termijnmarkten stegen. Argentinië reageerde Zaterdag niet met hooger koersen. Het slot te Buenos Aires was toen 20 centavos lager en te Rosario 12 centavos per 100 KG. lager dan een week geleden. Gisteren was Argentinië gesloten en werden voor Platatarwe door afladers hooger prijzen gevraagd. Ook de Rotterdamsche tarwe-termijnmarkt was gisteren weder vast en de prijzen waren aamerkelijk hooger. De verlaging in den loop der week werd echter niet ingehaald. Op de cif-markt waren gisteren weinig zaken te doen wegens de onzekerheid van verschillende wisselkoersen. Het slot voor tarwe was te Chicago $\frac{1}{2}$ dollarcent per 60 lbs. hooger, te Winnipeg $\frac{3}{4}$ dollarcent lager dan een week geleden. Hoewel regens in het wintertarwegebied der Ver. Staten den toestand wel verbeterd hebben, meent men toch dat een abnormaal groot gedeelte van de bebouwde oppervlakte als verloren beschouwd moet worden en dat het volgende oogstrappert een nog lagere raming van de opbrengst zal opleveren dan op 1 April. In het zomertarwegebied waren de weersomstandigheden gunstig en men is druk met den uitzaai bezig. In sommige streken van Canada is men met den uitzaai begonnen. De Farmboard heeft nu haar geheelen tarwevoorraad verkocht. In Australië wordt in verschillende streken over droogte geklaagd en ernstig naar regen verlangd. Men meent, dat de uitzaai van tarwe kleiner zal zijn dan in het vorige jaar. In Europa blijven de vooruitzichten van wintertarwe over het algemeen gunstig, hoewel in West-Europa naar regen verlangd wordt. Vooral in Frankrijk is dat het geval. In Spanje daarentegen heeft de tarwe geleden van te veel regen. In Oostenrijk en Hongarije klaagt men over te geringe regenval. Uit Roemenië luiden de berichten gunstig.

De prijzen voor rogge waren in de voorafgaande week niet sterk opgelopen en in de afgelopen week zijn zij ook niet belangrijk gedaald. Platarogge werd in bescheiden mate door de consumptie gekocht. Gisteren ondervonden de prijzen ook zoo goed als geene gevolgen van de verbetering voor tarwe.

De vaste stemming voor maïs aan het einde der voorafgaande week is daarna niet van langen duur geweest. Aan de termijnmarkt voor maïs te Rotterdam, waar de prijzen sterk waren verhoogd, trad spoedig eene verlaging in. Aangekomen Donaumaïs was moeilijk te verkopen en houders daarvan moesten hunne partijen tot lagere prijzen opruimen. De Donau was ruimer afgelever van maïs ter verlading in de eerstvolgende maanden en nam ook met lagere prijzen genoegen. Platamaïs oude en nieuwe oogst in spoedige posities, waarvan het aanbod beperkt is, kon zich vrijwel in prijs handhaven, doch ladende en latere aflading werden lager aangeboden. Vooral aflading gedurende de zomermaanden was gedrukt en werd door de tweede hand lager verkocht. Gisteren waren afladers van Platamaïs slechts aan de markt voor hooge prijzen wegens den vacantiedag in Argentinië en de onstandvastigheid van de Dollar- en Pondenkoersen. Zaken zijn onder die omstandigheden niet gedaan in de eerste hand. De consumptie viel tegen en kocht slechts weinig, spoedige Platamaïs was nagenoeg onveranderd en Donaumaïs iets hooger dan den vorigen weekdag. De tweede hand was met Platamaïs op aflading slechts tot hooger prijzen afgelever. Onder den invloed van de betere stemming voor tarwe en de algemeene onzekerheid was de maïs-termijnmarkt te Rotterdam gisteren hooger. De koersen aan de termijnmarkt te Buenos Aires en te Rosario waren voor maïs op Zaterdag 17 centavos lager dan een week geleden. De verschepingen van Donaumaïs waren de vorige week kleiner, die van Argentinië groter dan in de week tevoren. Uit Argentinië wordt een verdere toename der verschepingen verwacht, gedurende het eerstkomende tijd niet van den Donau. Het aanbod van gerst, dat zich nog steeds voornamelijk tot Platagerst bepaalt, is niet groot en gedurende de afgelopen week zijn de prijzen slechts weinig gedaald, om tegen het einde der week weder verhoogd te worden. Matige zaken zijn tot stand gekomen, zoowel in stoomende en ladende partijen als ook op aflading. Eenige partijen Donaugerst zijn uit de markt genomen en er bestaat tot vrijwel onveranderde prijzen verder matig aanbod.

In de haver-prijzen is geen verandering gekomen. Het aanbod is beperkt, doch de vraag is ook gering. Boeemsche haver wordt in beperkte hoeveelheden gekocht.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten verkeerden gedurende de afgelopen week in weifelende houding.

Nadat in Amerika tegen het einde der voorafgaande week nog belangrijke hoeveelheden ruwsuiker door de raffinadeurs tot stijgende prijzen werden gekocht, zette deze week in heel wat kalmere stemming in. De tegenstrijdige berichten omtrent de verdere blokkeering van suiker door Cuba zullen hieraan niet vreemd zijn.

Cubasuiker werd afgedaan tot ca. 1.33 en Philippijnsche suiker tot 3.25 d.e. cif.

De New-Yorksche termijnmarkt brokkelde ietwat af; de laatste beursdag gaf echter een sprong van ca. 10 punten te zien, welke verband houdt met een verdere daling van den Dollarkoers. Het slot luidde als volgt: Mei 1.40, Juli 1.44, Sept. 1.47, Oct. 1.50 en Dec. 1.53, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.37 bedroeg.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 68.000 tons, de versmeltingen 51.000 tons tegen 45.500 tons verleden jaar en de voorraden 232.000 tons tegen 363.300 tons.

De markt in Engeland was uiterst rustig en de zaken bleven beperkt tot kleine partijen. Op de Londensche termijnmarkt bestond wat aanbod tengevolge van Mei-liquidaties, waardoor de noteringen zich niet tenvolle konden handhaven.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	23/29 April 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	23/29 April 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	1933	1932
Tarwe	9.460	363.589	414.742	720	11.670	4.513	375.259	419.255
Rogge	9.302	141.679	139.697	205	1.365	940	143.044	140.637
Boekweit	753	9.829	9.379	—	25	—	9.854	9.379
Maïs	9.579	353.756	434.410	2.360	76.697	117.481	430.453	551.891
Gerst	6.791	103.734	125.459	306	10.036	7.271	113.770	132.730
Haver	5.978	67.107	77.737	120	1.548	2.542	68.655	80.279
Lijnzaad	2.079	95.802	106.647	3.597	132.931	155.691	228.733	262.338
Lijnkoek	699	22.086	37.738	—	—	50	22.086	37.788
Tarwemeel	382	7.474	8.779	339	3.074	4.672	10.548	13.451
Andere meelsoorten	2.597	17.910	16.999	418	3.886	5.795	21.796	22.794

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN (Loosduinen)						VLEESCH			
	TARWE Manitoba No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G. 3)		ROGGE No. 2 Canada loco R'dam/A'dam per 100 K.G. 3)		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST 62/63 K.G. Z. Russische loco Rotterdam/ A'dam per 2000 K.G. 4)		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 160 K.G.		BLOEM- KOOL 1e soort p. 100 st. 5)		KASKOM- KOMMERS 1e soort p. 100 st. 5)		SALADE 1e soort 5) p. 100 Krop		RUND- VLEESCH (versch) Gem.v.3kw. per 100 KG. Rotterdam		VARKENS- VLEESCH (versch) per 100 KG. Rotterdam	
	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	f	o/o	f	o/o	f	o/o	f	o/o	f	o/o
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1927	14,75	85,8	12,47 ⁵	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1928	13,47 ⁵	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	26,47	100,-	23,08	100,-	5,83	100,-	93,-	100,-	77,50	100,-
1929	12,25	71,2	10,87 ⁵	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	26,32	99,4	23,83	103,3	7,60	130,3	96,40	103,7	93,12 ⁵	120,2
1930	9,67 ⁵	56,3	6,22 ⁵	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	16,32	61,7	18,28	79,2	3,51	60,2	108,-	116,1	72,90	94,1
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	18,49	69,9	16,89	73,2	4,33	74,3	88,-	94,6	48,-	61,9
1932	5,22 ⁵	30,4	4,62 ⁵	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	16,71	63,1	11,87	51,4	3,57	61,2	61,-	65,6	37,50	48,4
Jan. 1931	6,52 ⁵	37,9	4,-	30,6	84,50	36,5	86,25	36,5	207,50	44,9	—	—	—	—	—	—	96,-	103,2	56,-	72,3
Febr. "	5,77 ⁵	33,6	3,90	29,8	87,50	37,8	85,75	36,3	206,25	44,6	—	—	—	—	—	—	91,-	97,8	50,-	64,5
Maart "	5,62 ⁵	32,7	4,20	32,1	103,00	44,5	104,75	44,4	214,00	46,3	—	—	—	—	—	—	90,-	96,8	51,-	65,8
April "	5,90	34,3	4,42 ⁵	33,8	112,00	48,4	117,00	49,6	197,75	42,8	20,42	77,1	22,42	97,1	7,45	127,8	97,-	104,3	47,-	60,6
Mei "	6,15	35,8	4,97 ⁵	38,0	95,75	41,4	124,00	52,5	189,00	40,9	16,56	62,6	18,75	81,2	4,27	73,2	98,-	105,4	45,-	58,1
Juni "	5,75	33,4	5,05	38,6	86,75	37,5	116,50	49,4	191,50	41,4	—	—	9,51	41,2	1,27	21,8	101,-	108,6	41,-	52,9
Juli "	5,42 ⁵	31,5	4,70	35,9	84,25	36,4	115,75	49,0	211,00	45,6	—	—	—	—	—	—	95,-	102,2	49,-	63,2
Aug. "	4,97 ⁵	28,9	4,02 ⁵	30,8	74,50	32,2	119,50	50,6	185,50	40,1	—	—	—	—	—	—	94,-	101,1	54,-	69,7
Sept. "	4,77 ⁵	27,8	4,27 ⁵	32,7	68,00	29,4	97,00	41,1	164,25	35,5	—	—	—	—	—	—	84,-	90,3	50,-	64,5
Oct. "	5,-	29,1	4,47 ⁵	34,2	68,50	29,6	94,75	40,1	160,25	34,6	—	—	—	—	—	—	75,-	80,6	49,-	63,2
Nov. "	5,82 ⁵	33,9	5,47 ⁵	41,9	81,00	35,0	114,50	48,5	169,75	36,7	—	—	—	—	—	—	72,-	77,4	48,-	61,9
Dec. "	4,92 ⁵	28,6	4,95	37,9	69,25	29,9	111,25	47,1	145,75	31,5	—	—	—	—	—	—	70,-	75,3	43,-	55,5
Jan. 1932	5,05	29,4	5,07 ⁵	38,8	71,25	30,8	114,00	48,3	142,50	30,8	—	—	—	—	—	—	70,-	75,3	40,-	51,6
Febr. "	5,30	30,8	5,07 ⁵	38,8	74,00	32,0	108,50	46,0	142,25	30,8	—	—	—	—	—	—	68,-	73,1	34,-	43,9
Maart "	5,52 ⁵	32,1	5,80	44,4	86,75	37,5	118,00	50,0	143,25	31,0	—	—	—	—	—	—	67,-	72,0	32,-	41,3
April "	5,65	32,7	6,22 ⁵	47,6	88,75	38,3	124,50	52,8	135,25	29,2	20,38	77,0	15,06	65,3	5,27	90,4	63,-	67,7	28,-	36,1
Mei "	5,60	32,6	5,30	40,5	78,00	33,7	116,00	49,2	130,25	28,2	13,03	49,2	14,78	64,0	3,71	63,6	63,-	67,7	26,-	33,5
Juni "	5,22 ⁵	30,4	4,15	31,7	80,75	34,9	105,75	44,8	128,75	27,8	—	—	5,76	25,0	1,73	29,7	67,-	72,0	34,-	43,9
Juli "	4,90	28,5	4,-	30,6	78,75	34,0	100,25	42,5	129,75	28,1	—	—	—	—	—	—	64,-	68,8	35,50	45,8
Aug. "	5,20	30,2	4,07 ⁵	31,2	77,50	33,5	98,25	41,6	133,00	28,8	—	—	—	—	—	—	62,-	66,7	40,50	52,2
Sept. "	5,47 ⁵	31,8	4,20	32,1	78,50	33,9	88,50	37,5	150,75	32,6	—	—	—	—	—	—	55,-	59,1	42,50	54,8
Oct. "	5,25	30,5	3,92 ⁵	30,0	74,50	32,2	79,50	33,7	138,25	29,9	—	—	—	—	—	—	51,-	54,8	44,-	56,8
Nov. "	4,90	28,5	3,90	29,8	71,25	30,8	79,00	33,5	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	53,-	57,0	46,-	59,3
Dec. "	4,72 ⁵	27,5	3,80	29,1	66,25	28,6	75,25	31,9	135,00	29,2	—	—	—	—	—	—	53,-	57,0	46,-	59,3
Jan. 1933	4,95	28,8	3,75	28,7	73,00	31,5	75,25	31,9	136,50	29,5	—	—	—	—	—	—	50,50	54,3	44,75	57,7
Febr. "	4,77 ⁵	27,8	3,70	28,3	71,00	30,7	74,75	31,7	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0	45,-	58,1
Maart "	5,05	29,4	3,82 ⁵	29,3	73,50	31,7	76,25	32,3	130,50	28,2	—	—	—	—	—	—	46,50	50,0	46,-	59,3
April "	5,15	29,9	3,75	28,7	72,75	31,4	71,25	30,2	129,50	28,0	—	—	—	—	—	—	49,50	53,2	48,25	62,3
24 i Mei "	5,45	31,7	3,80	29,1	75,00	32,4	72,50	30,7	135,00	29,2	—	—	—	—	—	—	50,-	53,8	49,-	63,2
1 Mei "	5,25	30,5	3,85	29,4	75,00	32,4	72,00	30,5	137,50	29,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische. 3) Tot Jan. 1928 Maltng; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 het betreffende jaar. 4) 29 April. 5) 28 April. 6) 2 Mei.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN								DIVERSEN					
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeeft f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33,90 Bè s. g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ⁰ §cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Col- onial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 KG. netto				
	fl.	o/o	fl.	o/o	§cts.	o/o	§cts.	o/o	pence	o/o	pence	o/o	pence	o/o	pence	fl.	o/o	fl.	o/o	
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,-	23,25	100,0	29,27	100,-	9,35	100,-	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,-	100,0
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,-	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,-	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,-	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,-	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,1	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
Jan. 1931	10,30	95,4	0,85	50,6	6,08	40,9	10,30	44,3	8,31	28,4	3,09	33,1	21,25	38,6	12,00	40,7	24,63	71,0	10,11	84,3
Febr. "	10,30	95,4	0,85	50,6	6,14	41,3	10,95	47,1	9,58	32,7	3,55	38,0	21,75	39,5	12,00	40,7	22,50	64,8	10,21	85,1
Maart "	10,30	95,4	0,66	39,3	6,07	40,9	10,90	46,9	9,70	33,1	3,56	38,1	25,25	45,9	14,50	49,2	22,25	64,1	10,21	85,1
April "	10,15	94,0	0,53	31,5	5,66	38,1	10,25	44,1	8,68	29,7	3,31	35,4	24,50	44,5	14,50	49,2	22,25	64,1	10,21	85,1
Mei "	10,00	92,6	0,53 ⁵	31,5	5,37 ⁵	36,2	9,40	40,4	8,18	27,9	3,01	32,2	23,50	42,7	13,00	44,1	21,75	62,7	10,21	85,1
Juni "	10,00	92,6	0,34	20,5	4,24	28,5	9,10	39,1	7,54	25,8	3,01	32,2	22,00	40,0	12,50	42,4	19,13	55,1	10,21	85,1
Juli "	10,00	92,6	0,24 ⁵	14,3	3,40 ⁵	22,9	9,25	39,8	7,73	26,4	3,35	35,8	22,25	40,5	12,50	42,4	20,25	58,4	8,26	68,8
Aug. "	10,00	92,6	0,43	25,9	3,94	26,5	7,20	31,0	5,94	20,3	2,59	27,7	22,25	40,5	12,00	40,7	18,75	54,0	7,-	58,2
Sept. "	10,00	92,6	0,56	33,2	5,50	37,0	6,55	28,2	5,77	19,7	2,59	27,7	20,00	36,4	11,00	37,3	18,-	51,9	6,50	54,2
Oct. "	9,90	91,7	0,56	33,2	4,19	28,2	6,30	27,1	5,82	19,9	2,85	30,5	19,50	3						

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

ZUIVEL EN EIERN						METALEN															
BOTER per K.G. Leeuwarder Comm. Noteering		KAAS Edammer Aikmaar Fabriekskaas kl. m/merk		EIERN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		GIETRIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOLD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce	
fl.	%	fl.	%	fl.	%	£	%	£	%	£	%	Sh.	%	sh.	%	£	%	sh.	%	pence	%
2.31	100.0	56.—	100.0	9.18	100.0	62.1/6	100.0	36.8/6	100.0	261.17/-	100.0	73/-	100.0	67/-	100.0	36.3/6	100.0	85/6	100.0	32 1/8	100.0
1.98	85.7	43.15	77.1	8.15	88.8	58.1/-	93.5	31.1/6	85.3	290.17/6	111.1	86/6	118.5	68/8	102.5	34.2/6	94.3	85/-	99.5	28 1/8	89.3
2.03	87.9	43.30	77.3	7.96	86.7	55.14/-	89.7	24.4/-	66.4	290.4/-	110.8	73/-	100.0	64/6	96.3	28.10/-	78.8	85/-	99.5	26 3/4	83.3
2.11	91.3	48.05	85.8	7.99	87.0	63.16/-	102.8	21.1/-	57.8	227.5/-	110.8	66/-	90.4	62/8	93.5	25.5/6	69.9	85/-	99.5	26 3/8	81.1
2.05	88.7	45.40	81.1	8.11	88.3	75.14/-	121.9	23.5/-	63.8	203.15/6	77.8	70/6	96.6	68/9	102.6	24.17/6	68.8	85/-	99.5	24 1/8	76.2
1.66	71.9	38.45	68.7	6.72	73.2	54.13/-	88.0	18.1/6	49.6	142.5/-	54.3	67/-	91.8	59/6	88.8	16.17/-	46.6	85/-	99.5	17 3/8	55.4
1.34	58.0	31.30	56.9	5.35	58.3	36.5/-	58.4	12.1/-	33.1	110.1/-	42.0	55/-	75.3	47/6	70.9	11.10/6	31.9	92/6	108.2	13 3/8	41.6
0.94	40.7	22.70	40.5	4.14	45.1	22.17/-	36.8	8.12/-	23.6	97.2/-	37.1	42/-	57.5	37/-	55.2	9.16/-	27.1	118/-	138.0	12 1/8	40.1
1.61	69.7	32.25	57.6	6.63	72.2	45.7/6	73.1	14.-/6	38.5	116.8/-	44.4	60/6	82.9	51/6	76.9	12.18/6	35.7	85/-	99.5	13 7/8	43.2
1.66	71.9	33.80	60.4	6.21	67.6	45.1/6	72.6	13.5/6	36.4	117.-/6	44.7	58/6	80.3	50/7	75.5	12.10/-	34.6	85/-	99.5	12 1/2	38.9
1.47	63.6	35.00	62.5	4.94	53.8	45.1/6	72.6	13.3/6	36.2	122.1/-	46.6	58/6	80.3	48/10	72.9	12.8/6	34.3	85/-	99.5	13 7/8	41.8
1.35	58.4	31.60	56.4	4.20	45.8	42.15/6	68.9	12.10/-	34.3	113.4/-	43.2	58.6	80.3	49/6	73.9	11.12/-	32.1	85/-	99.5	13 1/8	40.9
1.26	54.5	30.85	55.1	4.07	44.4	39.6/6	63.4	11.10/6	31.6	104.17/-	40.0	58/6	80.3	48/-	71.6	10.13/6	29.5	85/-	99.5	12 5/8	40.3
1.29	55.8	33.50	59.8	4.30	46.8	36.6/6	58.5	11.11/6	31.8	106.2/6	40.5	58/6	80.3	47/1	70.3	11.10/-	31.8	85/-	99.5	12 7/8	40.1
1.32	57.1	37.75	67.4	4.40	47.9	34.14/-	55.9	12.15/6	35.1	112.5/6	42.9	58/6	80.3	48/9	72.8	12.11/-	34.7	85/-	99.5	13 1/4	41.2
1.30	56.3	36.00	64.3	4.98	54.2	32.15/-	52.8	11.19/6	32.9	114.19/6	43.9	58/6	80.3	47/9	71.3	11.14/6	32.4	85/-	99.5	12 5/8	39.9
1.27	55.0	32.25	57.6	5.77	62.9	30.3/6	48.6	11.4.-	31.1	111.16/-	42.7	55/6	76.0	46/7	69.5	10.19/-	30.3	91/3	106.8	13 1/8	41.4
1.24	53.7	26.25	46.9	6.27	68.4	28.2/6	45.3	10.9.6	28.8	101.1/6	38.6	46/-	63.0	44/8	66.7	10.7/6	28.7	106/3	124.3	13 3/8	43.0
1.17	50.6	24.75	44.2	7.07	77.0	27.19/6	45.1	11.5/-	30.9	102.-/-	39.0	44/6	61.0	43/6	64.9	10.5/6	29.6	110/9	129.5	14 1/8	45.1
1.18	51.1	21.40	38.2	5.32	58.0	27.6/6	44.2	10.16/-	29.6	98.17/6	37.8	41/6	56.8	43/3	64.6	10.12/6	28.0	122/6	143.3	14 5/8	44.6
1.16	50.2	25.75	46.0	4.71	51.3	27.14/6	44.7	10.14/-	29.4	98.18/-	37.8	41.6	56.8	42/-	62.7	10.6/6	28.5	120/3	140.7	13 7/8	43.2
1.34	58.0	27.75	49.6	3.79	41.3	26.4/-	42.2	10.5/-	28.1	99.2/6	37.9	41.6	56.8	40/-	59.7	10.-/-	27.6	119/6	139.9	14	43.6
0.98	42.4	23.65	42.2	3.42	37.3	24.18/-	40.1	9.9/-	25.9	96.6/-	36.8	44/-	60.3	40/-	59.7	9.11/-	26.4	114/-	133.5	13 3/4	42.8
0.99	42.9	19.60	35.0	2.77	30.2	23.8/-	37.7	8.16/6	24.2	84.15/6	32.4	45/-	61.6	37/6	56.0	9.2/-	25.2	110/3	129.0	13 1/8	40.9
0.82	35.5	19.65	35.1	2.88	31.4	21.6/-	34.3	8.-/6	22.0	89.13/6	34.2	44/-	60.3	37/6	56.0	9.9/-	26.1	112/9	132.0	12 5/8	39.3
1.11	48.1	24.25	43.3	3.08	33.5	20.12/6	33.2	7.5/-	19.9	84.9/-	32.3	44/-	60.3	37/6	56.0	8.13/-	23.9	113/6	132.7	12 5/8	39.3
0.96	41.6	19.55	34.9	3.12	34.0	19.2/6	30.8	7.3/6	19.7	90.17/6	34.7	42/6	58.2	37/-	55.2	8.6/6	23.0	116/-	135.7	12 5/8	38.5
0.76	32.9	17.90	32.0	3.72	40.6	22.4/6	35.8	7.17/6	21.6	101.-/-	38.6	42/-	57.5	36/6	54.5	9.13/6	26.7	118/6	138.6	12 1/2	39.9
0.84	36.4	19.70	35.2	4.64	50.5	25.8/-	40.9	9.10/6	26.1	109.9/6	41.8	42/-	57.5	35/-	52.2	11.2/-	30.7	118/9	142.8	13	40.5
0.82	35.5	25.50	45.5	5.73	62.4	22.5/6	35.9	8.7/-	22.9	105.13/6	40.4	41/-	56.2	34/6	51.5	10.8/6	28.8	121/6	138.1	12 1/2	38.9
0.81	35.1	26.50	47.3	6.65	72.4	21.19/-	35.4	8.4/6	22.6	104.7/6	39.9	40/-	54.8	34/6	51.5	10.8/-	28.7	125/9	147.2	12 1/8	38.3
0.73	31.6	22.55	40.3	5.12	55.7	19.12/6	31.6	7.9/6	20.5	100.10/6	38.4	39/-	53.4	34/6	51.5	10.7/-	28.6	125/9	147.2	11 1/2	35.8
0.73	31.6	21.75	38.8	4.27	46.7	19.17/-	32.0	7.8/-	20.3	100.1/6	38.1	40/6	55.5	34/6	51.5	9.19/-	27.5	122/8	143.5	11 1/8	36.4
0.65	28.1	20.60	36.8	4.35	47.4	20.3/-	32.5	7.7/-	20.2	104.7/6	39.9	43/-	58.9	34/-	50.7	9.15/-	27.0	120/5	140.8	11 1/8	37.2
0.53	22.9	19.40	34.6	2.80	30.5	20.-/6	32.3	7.10/-	20.6	104.18/3	40.1	43/-	58.9	34/7	51.6	10.7/-	28.6	120/5	140.8	12 7/8	38.7
0.54	23.8	18.55	33.1	2.07	22.6	20.11/6	33.1	7.12/6	20.9	109.17/-	42.0	43/-	58.9	35/6	53.0	10.8/6	28.8	120/1	140.4	12 1/8	39.9
0.55 ⁷⁾	23.4	19.50	34.9	2.02	22.1	21.14/-	35.0	8.-/6	22.0	115.7/6	44.1	43/6	59.6	35/-	52.2	10.17/6	30.1	118/2	138.2	14 7/8	45.0
				2.10	22.9	21.7/-	34.4	7.11/-	20.7	117.9/-	44.9	41/6	56.8	35/-	52.2	10.4/6	28.3	124/8	145.8	14 8.	43.6

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata. ²⁾ Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2. van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74 1/2 K.G. Hongaarsche 54 1/2 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 Canada. ³⁾ De jaargemiddelden zijn berekend uit de gemiddelde prijzen van April, Mei en Juni van

AN GROOTHANDELSPRIJZEN.

BOUWMATERIALEN						KOLONIALE PRODUCTEN											
VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .		STEENEN				CACAO G.F. Accra per 50 K.G. c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 K.G. Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		THEE Af. N.-I. thee v. A'dam gem. pr. Java-en Sumatrathee p. 1/2 K.G.	
f	%	f	%	f	%	sh.	%	f	%	cts.	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%
159.75	100	15.50	100.-	19.-	100.-	42/6	100.-	35.87 ⁵	100.0	61.375	100.0	2/11,625	100.0	18.75	100.0	84.5	100.0
153.50	96.1	15.75	101.6	19.50	102.6	49/-	115.3	34.-	94.8	55.375	90.2	2/-	67.4	17.50	93.3	94.25	111.5
160.50	100.5	14.50	93.5	18.50	97.4	68/-	160.0	32.62 ⁵	90.9	46.875	76.4	1/6,375	51.6	19.12 ⁵	102.0	82.75	97.9
151.50	94.8	12.-	77.4	18.50	97.4	57/3	134.9	31.87 ⁵	88.9	49.625	80.9	-1/10.75	30.2	15.85	84.5	75.25	89.1
146.00	91.4	14.-	90.3	21.25	111.8	45/10	107.9	27.37 ⁵	76.3	50.75	82.7	-1/10.25	28.8	13.-	69.3	69.25	82.0
141.50	88.6	12.50	80.6	20.75	109.2	34/11	82.2	22.62 ⁵	63.1	32	52.1	-15.875	16.5	9.60	51.2	60.75	71.8
110.75	69.3	10.25	66.1	20.25	106.6	22/5	52.8	15.37 ⁵	42.9	25	40.7	-3	8.4	8.-	42.7	50.3	50.3
69.00	43.2	9.25	59.7	15.-	78.9	19/6	45.9	13.-	36.2	24	39.1	-1/7.5	4.9	6.32 ⁵	33.7	28.25	33.4
125.00	78.2	10.-	64.5	21.-	110.5	26/4	62.0	18.25	50.9	28	45.6	-4.25	11.9	8.20	43.7	66.25	78.4
125.00	78.2	10.-	64.5	21.-	110.5	22/2	52.2	18.12 ⁵	50.7	26.25	42.8	-3.875	10.9	8.20	43.7	53	62.7
125.00	78.2	10.-	64.5	21.-	110.5	22/6	52.9	18.62 ⁵	51.9	25.50	41.5	-3.75	10.5	8.30	44.3	45	53.3
125.00	78.2	10.50	67.7	21.-	110.5	22/7	53.1	17.50	48.8	24.75	40.3	-3.125	8.8	8.57 ⁵	45.7	43	50.9
125.00	78.2	10.50	67.7	21.-	110.5	21/0	49.4	15.37 ⁵	42.9	25	40.7	-3.125	8.8	8.50	45.3	40.25	47.6
110.00	68.9	10.50	67.7	21.-	110.5	22/4	52.6	14.12 ⁵	39.4	25.75	42.0	-3.125	8.8	8.57 ⁵	45.7	39.50	46.7
110.00	68.9	10.50	67.7	21.-	110.5	26/5	62.2	15.-	41.8	27	44.0	-3	8.4	8.77 ⁵	45.6	38.25	45.3
100.00	62.6	10.50	67.7	21.-	110.5	2											

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1933	1932	1931
	tons	tons	tons
Productie	2.000.000	2.602.864	3.122.186
Ontvangsten	56.946	62.131	49.507
Totaal sedert 1/1	619.543	1.028.156	1.262.247
Verscheppingen	45.853	58.194	40.714
Voorraad	1.033.262	1.353.542	1.712.266

Op Java verkocht de N.I.V.A.S. ruim 13.000 tons Superieur en 7000 tons bruine suiker, gedeeltelijk afgekeurde suikers.

Hier te lande was de markt ook kalm. Bij gebrek aan ondernemingslust waren de eenige zaken op de Amsterdamse termijnmarkt gedaan, omzettingen van Mei positities. De slotnoteeringen luiden: Mei f 5%, Aug. f 6.—, Dec. f 6½ en Mrt. f 6½. De omzet bedroeg 5150 tons.

KOFFIE.

Aanvankelijk bleef de koffiemarkt vrijwel onveranderd, bij kalme doch prijshoudende stemming. Bij een dollarkoers van ongeveer 2.25 kwamen de kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië over het algemeen uit op prijzen, welke niet veel verschilden van die, welke in het vorig Overzicht werden opgegeven. Toen echter op Maandag 1 dezer de dollar plotseling belangrijk inzakte en de kost- en vrachtaanbiedingen van Rio en van Santos daarentegen zoo goed als onveranderd bleven, betekende dit dadelijk een flinke verlaging van den hier uitkomenden kostprijs der Braziliaansche offerten (voor zoover die er althans waren, want tengevolge van feestdag in Brazilië waren de eerste-hands-aanbiedingen dien dag schaarsch).

De gisteren bekend geworden statistiek van Brazilië wijst uit, dat de verscheppingen en verkoopen van Santos in de vorige week veel grooter zijn geweest dan in de week daarvóór. Verscheept werden van Santos naar Europa 102.000 balen tegen 25.000 balen in de week daarvóór en naar de Vereenigde Staten 162.000 balen tegen 76.000 balen. Verkocht werden door Santos naar Europa 77.000 balen tegen 40.000 balen en naar de Vereenigde Staten 169.000 balen tegen 60.000 balen. Van Rio werden verscheept naar Europa 13.000 balen tegen 31.000 balen en naar de Vereenigde Staten 46.000 balen tegen 19.000 balen.

Als vernietigd in de vorige week worden opgegeven 20.000 balen te Rio en 52.000 balen te Santos, tezamen 72.000 balen.

Volgens telegram van het Nationale Koffie-Departement bedroeg de voorraad, teruggehouden in de binnenlandsche pakhuizen van Rio op 31 Maart 766.000 balen tegen 979.000 balen op 31 Januari, wat een vermindering gedurende de maanden Februari en Maart beteekent van 213.000 balen. Een ander telegram meldde, dat de in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden voorraad op 28 Februari bedragen heeft 19.634.000 balen en niet 17.550.000 balen, zooals enkele weken geleden was opgegeven. Uit deze verbetering blijkt, dat indertijd een abus gemaakt is van meer dan 2 miljoen balen, doch in elk geval is daarmee het raadsel opgelost, warover reeds in het Overzicht van 4 April is gesproken. Intusschen is gisteren bericht ontvangen, dat bedoelde voorraad op 31 Maart bedragen heeft 17.926.000 balen, waarvan 7.562.000 balen zogenaamde „Department holdings” waren. In Maart zou deze binnenlandsche voorraad dus nu wederom met 1.808.000 balen zijn verminderd, wat, indien de handel binnen korten tijd niet wederom verrast wordt met de mededeeling, dat ook deze opgave correctie vereischt, wel een zeer hoog cijfer kan worden genoemd. Ten slotte zijn de onverkochte hoeveelheden koffie in Brazilië zóó groot, dat enkele miljoenen balen meer of minder feitelijk niet van veel beteekenis zijn.

De limiet voor de dagelijkse aanvoeren te Santos is vanaf 1 dezer teruggebracht op 39.000 balen.

Over het nieuwe premiestelsel van Brazilië, waarover te dezer plaatse reeds het een en ander is medegedeeld, kan nog worden bericht, dat de President van het Braziliaansche Koffie-Departement heeft kennisgegeven, dat de 10 % premie-koffie, welke de afschepers in Brazilië bij hun exporten ontvangen, in elk geval aan de buitenlandsche koopers moet worden uitgeleverd en dat het den afschepers niet is toegestaan, het voordeel dezer premie aan te wenden tot verlaging hunner gewone aanbiedingen. De koopers, die de premie ontvangen, moeten daarvoor 15/- belasting per baal betalen plus de verzendingskosten ad ongeveer 40 dollarcenten. Verder komt de zeevracht en assurantie voor hunne rekening.

Alle kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië zijn dus te beschouwen als inhoudende een premie of bonus van 10 %, die voor Santos geleverd wordt in onbeschreven type 6 en voor de andere soorten in onbeschreven type 7. Met

het oog op den vrijwel met zekerheid te verwachten slechten smaak van de bonus-koffie is niet aan te nemen, dat door de ontvangers in Europa en in de Vereenigde Staten daarvoor een prijs zal kunnen worden gemaakt, die den kostprijs van den aankoop, waarbij de premie behoort, meer drukken zal dan ongeveer ¼ ct. per ½ K.G. — Dit in aanmerking genomen, komen de kost- en vrachtaanbiedingen van Santos op het oogenblik voor gewoon goed beschreven Superior op prompte verschepping uit op ongeveer \$ 9.35 à 9.80 per cwt. en voor dito Prime op ongeveer \$ 9.50 à 10.— (dat is dus: na aftrek van ongeveer 35 dollarcenten per cwt. voor de te maken winst op de 10 % bonus). Voor Rio type 7 met beschrijving, prompte verschepping, komen de offerten, op dezelfde wijze berekend, uit op \$ 8.15 à 8.35. Bij den dollarkoers van heden staan de bovengenoemde aanbiedingen gelijk met onderstaande prijzen in gouddollars:

Santos Superior \$ 7.95 à 8.30) = ongeveer 0.45 à 0.60 goud-
„ Prime „ 8.10 à 8.50) dollar lager dan verleden week,
Rio 7 „ 6.90 à 7.10 = ongeveer 0.75 à 0.85 goud-
dollar lager dan verleden week.

De prijzen in de eerste hand in Nederlandsch-Indië zijn voor de ongewasschen Sumatra Robusta-soorten ¼ à ¼ ct. lager dan een week geleden, doch voor gewasschen Robusta eer iets hooger. De noteeringen zijn aan te nemen op:

Palembang Robusta, Mei-verschepping, 16½ ct.; Benkoelen Robusta, Mei-verschepping, 17 ct.; Mandheling Robusta, Mei-verschepping, 18½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Mei-verschepping, 22½ ct., alles per ½ K.G. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt ondergingen deze week slechts zeer weinig verandering. Mei noteering thans 17½, September 16½, December 16½, Maart 16½ en Mei 16½ ct. per ½ K.G.

De officieele loco-noteering van Superior Santos werd verlaagd van 25 op 24 ct. per ½ K.G.; die van Robusta bleef onveranderd 23 ct.

De slotnoteeringen te New-York waren:

	Gemengd contract				Santos contract			
	(basis Rio No. 7)				(basis Santos No. 4)			
	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.
1 Mei	\$ 5.50	5.60	5.61	5.64	8.27	7.95	7.88	7.84
24 April ...	„ 5.63	5.63	5.63	5.60	8.16	7.98	7.88	7.80
18 April ...	„ 5.32	5.02	4.97	4.88	7.69	7.28	7.18	7.11
10 April ...	„ 5.42	5.16	5.08	5.—	8.01	7.38	7.26	7.18

Rotterdam, 2 Mei 1933.

STEENKOLEN.

Verbetering van de marktpositie voor kolen was in de afgelopen veertien dagen niet te bespeuren. Bij een geringe vraag bleef het aanbod overvloedig.

In de verhoudingen op de internationale kolenmarkt tusschen de concurreerende landen is door middel van handelsverdragen een belangrijke wijziging gebracht. Bij het nieuwe Engelsch-Deensche handelsverdrag heeft Denemarken de verplichting op zich genomen niet minder dan 80 pCt. van zijn kolenvoer uit Engeland te betrekken. Eveneens schijnt Engeland er in geslaagd te zijn bij handelsverdragen ook zijn kolenvoer naar Zweden en Noorwegen aanzienlijk te vermeerderen. Het invoercontingent van Engelse kolen in Duitschland werd verhoogd van 100.000 ton per maand op 180.000 ton, terwijl dit quantum telkens vermeerderd zal worden, als het maandelijksch verbruik in Duitschland 7.500.000 ton te boven gaat. Bij de nieuwe overeenkomst tusschen Duitschland en België over kolen is, naar verluidt, de Belgische productie op 1.900.000 ton en het invoercontingent van Deutsche kolen in België op 190.000 ton per maand vastgesteld.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 7.10
Durham Ongezeefde	„ 7.50
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	„ 8.75
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians)	„ 7.50
Yorkshire gewasschen Singles	„ 6.35
Westfaalsche Veförder	„ 8.25
„ Vlamstukken 1	„ 9.—
„ Smeenootjes	„ 8.75
„ Gasvlamförder	„ 8.25
„ Gietcokes	„ 11.—
Hollandsche Eierbriketten	„ 12.—

alles per ton van 1.000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam. Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam. f 7.25. Markt flauw. 2 Mei 1933.